

วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์

Kasetsart Applied Business Journal

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล มีอำพล

ดร.หฤทัย นำประเสริฐชัย

คณบดีคณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ ดาวสดใส

รองศาสตราจารย์ ดร.ศากุน บุญอิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ตรีทศ เหล่าศิริหงส์ทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุรพร ศุภรัตน์

รองศาสตราจารย์ ชื่นจิตต์ แจ่มเจนกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณรพี บานชื่นวิจิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชณู ภูมิพานิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลฉวี แสงชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลเชษฐ์ มงคล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญช์ อินทรโกเศศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ หงษ์งาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพล วีราสา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารธนา ปุณณกิติเกษม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิไกร งามศิริจิตต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิพัฒน์ นนทนาธรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงพร หาญสันติ

ดร.ทรงวุฒิ ไกรภัสสรพงษ์

ดร.ณัฐวุฒิ คุ้มมนเจียรชัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดล

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดร.สุธาวลัย พฤกษ์อำไพ
ดร.พลวัฒน์ เลิศกุลวัฒน์
ดร.อรรณสุดา เลิศกุลวัฒน์
ดร.อารยา เอกพิศาลกิจ
ดร.ภูษิต วงศ์หล่อสายชล
ดร.อนุฉัตร ชำของ
ดร.สุทธาวรรณ จีระพันธุ์
ดร.ทรรคนะ บุญขวัญ
ดร.อัจฉรา โยมสินธุ์
ดร.ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว
ดร.ปณัทพร เรืองเชิงชุม
ดร.วนิดา พลเดช
ดร.ภิญโญ รัตนาพันธุ์
ดร.บุญเกียรติ เอี่ยมวงษ์เจริญ
ดร.ไตรรงค์ สวัสดิ์กุล
ดร.ธีรพรรณ ศุภเอม
ดร.คณิตศร เทิดเผ่าพงศ์
อ.คมสันต์ อินตา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยรังสิต

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล มีอำพล
ดร.หฤทัย นำประเสริฐชัย
ดร.ณัฐวดี คูวัฒนเกียรติชัย
ดร.พลวัฒน์ เลิศกุลวัฒน์
ดร.นาวิน มีนะกรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.อภิชาติ พงศ์สุพัฒน์
ดร.ศุภชาติ เอี่ยมรัตนกุล
นางศิริวรรณ ภัทรประภานันท์
นายทองปาน ชันตีกรม
นางสาวอรการณ วีระชยาภรณ์
Mr.Joefrey B. Geroche

เรียนท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านทุกท่าน

วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์ฉบับเดือนมิถุนายน 2557 เนื้อหาของบทความความคงแน่นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับสาขาบริหารธุรกิจและยังเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิชาการในฉบับนี้ เรามุ่งเน้นทางด้านการเงินและบัญชี ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนกันบ้าง เพราะในปัจจุบัน การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์นั้น ถือว่าได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก หัวข้อเด่นๆที่จะนำเสนอในฉบับนี้ อาทิเช่น หัวข้อเรื่อง การตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย อิทธิพลของวันในสัปดาห์ต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการและความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความต่างๆ ที่ปรากฏในวารสารจะส่งประโยชน์ทางวิชาการแก่ท่านตามสมควร และ หากท่านมีความประสงค์จะติชมหรือให้คำแนะนำ กองบรรณาธิการยินดีรับฟังท่านด้วยความเต็มใจ โดยท่านสามารถส่งข้อเสนอแนะมาที่ kbs@ku.ac.th เพื่อกองบรรณาธิการ จะได้รับและนำไปปรับปรุงต่อไปแล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

กองบรรณาธิการ

● ● สารบัญ ● ●

- การตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและ
การรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
สุวารี เลิศลักษณะโสภณ, ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชร 1
- ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
The Relationship between Earnings Management and
Trading Volume of Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand
ธีรวุฒิ ปาณปยุณนัง, พลวัฒน์ เลิศกุลวัฒน์ 17
- ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการ
และความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการ
ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
The Relationship between Corporate Governance and
Director Compensation and The Relationship between Management
Compensation and Firm Performance of Listed Companies
on the Stock Exchange of Thailand
ณัฐวุฒิ ทรัพย์สมบัติ, สุธาวัลย์ พฤกษ์อำไพ 29
- การเพิ่ม Yield บรรจุปลาแช่แข็งจากการลดน้ำหนักบรรจุเกิน
PACKING YIELD IMPROVEMENT FOR FROZEN BLACK TILAPIA FISH
BY REDUCING OVER PACKING WEIGHT
อัศม์เดช วานิชชินชัย 43

● ● การตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและการรายงาน ผลการดำเนินงานที่ลดลงของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ● ●

สุวารี เลิศลักษณะโสภณ¹ ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชร²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าบริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงหรือไม่ และการตกแต่งกำไรดังกล่าวได้ทำผ่านการใช้รายการการกันเงินสำรองหนี้สูญและรายการกำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาหลักทรัพย์หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วยข้อมูลจากงบการเงินรายปีของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จำนวน 11 แห่งในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2553

ผลการศึกษาพบว่า บริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศไทย มีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรทั้งเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง โดยตกแต่งผ่านการใช้รายการบัญชีการกันเงินสำรองหนี้สูญ ซึ่งการตกแต่งกำไรผ่านรายการกันเงินสำรองหนี้สูญ อาจเนื่องมาจากรายการกันเงินสำรองหนี้สูญ เป็นรายการคงค้างที่ใหญ่ที่สุดของธนาคารและเป็นรายการที่ผู้บริหารธนาคารสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามนโยบายของผู้บริหาร (ตามดุลยพินิจ) ได้อีกด้วย ในส่วนของรายการกำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาหลักทรัพย์ไม่พบว่ามี การตกแต่งกำไรผ่านรายการดังกล่าว

คำสำคัญ : 1) การตกแต่งกำไรสำรองหนี้สูญกำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาหลักทรัพย์

ABSTRACT

The purpose of this research is to investigate earnings management to avoid reporting losses and to avoid earnings declines in commercial banks through loan loss provision and realized security gains and losses accounts. The sample consists of 11 commercial banks in Thailand's financial statement during 2001 to 2010.

The results suggest that earnings management exists in commercial banks to avoid reporting losses and to avoid earnings declines. Commercial banks use discretion in their loan loss provisions which is the biggest accrual account to manage earnings. However there is no

evidence that commercial banks use discretion in the recognition of security gains and losses to manage earnings.

Keywords: : Earnings Management, Loan Loss Provision, Realized Security Gains and Losses

¹ นักบัญชี บริษัท พีทีที โกลบอลเคมิคอล จำกัด (มหาชน)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทนำ ●●

ในอดีตที่ผ่านมา มีตัวอย่างกรณีการตกแต่งกำไร (Earnings Management) ของบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อสร้างความเสียหายให้แก่นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียเป็นจำนวนมากผลสืบเนื่องจากการตกแต่งกำไรของบริษัทต่างๆ ได้กระตุ้นให้นักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสนใจในการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของบริษัทต่างๆ มากขึ้น มีการประเมินคุณภาพของรายงานทางการเงินว่าได้สะท้อนผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่แท้จริงของกิจการหรือไม่ มีการตกแต่งกำไรหรือไม่ รวมไปถึงมีงานวิจัยเรื่องการตกแต่งกำไรเป็นจำนวนมากเช่น งานวิจัยของ DeGeorge, Patel และ Zeckhauser (1999) พบหลักฐานว่าบริษัทตกแต่งกำไรเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายกำไร (Earnings Thresholds) สามประการ คือ หนึ่ง รายงานผลกำไรที่เป็นบวกหรือหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนนั่นเอง สอง หลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงถึงแนวโน้มที่ลดลง สาม หลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าความคาดหวังของนักลงทุน

สำหรับงานวิจัยเรื่องการตกแต่งกำไรที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่ นั้น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามักไม่รวมบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน (ซึ่งประกอบไปด้วยธุรกิจธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิตและกลุ่มกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์) อันเนื่องมาจากโครงสร้างทางการเงิน โครงสร้างการดำเนินงาน รวมถึงข้อกำหนด กฎหมาย และการกำกับดูแลของบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินมีความแตกต่างจากกลุ่มธุรกิจอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญผู้วิจัยจึงเกิดคำถามขึ้นว่าบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการธนาคารมีการตกแต่งกำไรหรือไม่ โดยเชื่อว่ากิจการธนาคารมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรที่แตกต่างจากกลุ่มธุรกิจอื่นๆ ตามที่งานวิจัยของ

Morgan (2002), Diamond และ Dybvig (1983), Shen และ Chih (2005) ชี้ให้เห็นถึงเหตุผลที่กิจการธนาคารมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรที่พิเศษแตกต่างจากกลุ่มธุรกิจอื่นๆ กล่าวคือ ระบบการดำเนินงานของกิจการธนาคารมักประสบกับปัญหาเรื่องการขาดสภาพคล่องซึ่งเกิดขึ้นถ้าผู้ฝากเงินมาเรียกเงินที่ฝากคืนจากธนาคารพร้อมๆ กัน ทำให้กิจการธนาคารมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฝากเงินไม่สูญเสียความเชื่อมั่นต่อเสถียรภาพของกิจการ ดังนั้นกิจการธนาคารจึงมีแรงจูงใจเป็นอย่างมากในการที่จะหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่เป็นลบหรือผลขาดทุนนั่นเอง นอกจากนี้ เนื่องจากกิจการธนาคารเป็นกิจการที่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยหน่วยงานกำกับดูแลเป็นอย่างมาก และกิจการธนาคารต้องรักษาระดับอัตราส่วนทางการเงิน เช่น อัตราส่วนสินเชื่อต่อคุณภาพ (Non-performing Loan Ratio) อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Adequacy Ratio) อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) เป็นต้น ให้เป็นไปตามที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนด กิจการธนาคารจึงอาจใช้การตกแต่งกำไรเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารจัดการ ดำเนินงานให้ธนาคารสามารถหลีกเลี่ยงการผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ต่างๆ เหล่านั้นได้

จากงานวิจัยของ Beatty, Ke และ Petroni, (2002) ที่ศึกษาพฤติกรรมกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงของบริษัทกลุ่มกิจการธนาคารในประเทศอเมริกา จำนวน 1,867 ธนาคาร แบ่งเป็น Public Banks จำนวน 707 ธนาคาร และ Private Banks จำนวน 1,160 ธนาคาร พบว่ากิจการธนาคาร Public Banks มีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง โดยใช้รายการบัญชีการกันเงินสำรอง

หนี้สูญและกำไรหรือขาดทุนจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในการตกแต่งกำไร

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งของ Shen และ Chih (2005) ซึ่งศึกษาบริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคารใน 48 ประเทศ (ซึ่งธนาคารในประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศกลุ่มตัวอย่างด้วย) ว่ามีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรหรือไม่ พบว่าบริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคารกว่า 2 ใน 3 ของ 48 ประเทศทั่วโลกมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงถึงแนวโน้มที่ลดลง แต่งานวิจัยนี้ยังไม่ได้ตอบคำถามว่าบริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคารเหล่านั้นตกแต่งกำไรด้วยวิธีการใด

ในขณะที่งานวิจัยของ Charoenwong และ Jiraporn (2009) ศึกษาเรื่องการตกแต่งกำไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายกำไรในประเทศสิงคโปร์และประเทศไทย พบว่า กลุ่มธุรกิจการเงิน (ซึ่งประกอบไปด้วยธุรกิจธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัย และประกันชีวิตและกลุ่มกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์) ในประเทศไทยมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและผลการดำเนินงานที่ลดลง ทั้งก่อนและหลังวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี ค.ศ. 1997 (พ.ศ.2540) แต่งานวิจัยนี้ยังไม่ได้ตอบคำถามที่ว่าบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินเหล่านั้นตกแต่งกำไรด้วยวิธีใดเช่นเดียวกัน

จากงานวิจัยข้างต้นนำมาซึ่งคำถามงานวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจ คือ ศึกษาว่าบริษัทกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศไทยมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงหรือไม่ และได้ใช้รายการบัญชีการกันเงินสำรองหนี้สูญและ กำไรหรือขาดทุนจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในการตกแต่งกำไรหรือไม่ ซึ่งรายการบัญชีทั้งสองเป็นรายการบัญชีที่บริษัท

ในกลุ่มธุรกิจธนาคารมักใช้ในการตกแต่งกำไร ตามที่งานวิจัยของ Moyer (1990), Beatty, Chamberlain และ Magliolo (1995), Collins, Shackelford และ Wahlen (1995) และ Ahmed, Takeda และ Thomas (1999) ได้ศึกษาพบการตกแต่งกำไรผ่านการกันเงินสำรองหนี้สูญ เนื่องจากรายการกันเงินสำรองหนี้สูญ เป็นรายการที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารของธนาคารจะปรับแต่งงบการเงินจากสิ่งที่ควรจะเป็นให้ไปตามสิ่งที่ผู้บริหารธนาคารปรารถนาที่จะให้แสดงในงบการเงิน ทั้งนี้การกันเงินสำรองหนี้สูญเป็นการประมาณการส่วนสูญเสียดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากสินเชื่อและรายการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการกันเงินสำรองอย่างเพียงพอ และสามารถรองรับความเสี่ยงจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ถือครองอยู่ได้ โดยเฉพาะเงินให้สินเชื่อซึ่งถือได้ว่าเป็นสินทรัพย์หลักของธนาคาร ซึ่งผลของการกันเงินสำรองหนี้สูญจะทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นหรือลดลง และนำไปสู่การปรับแต่งกำไรให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงในที่สุด (พินทุสุตา เส้นทอง, 2552) ในส่วนของกำไรหรือขาดทุนจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์งานวิจัยของ Collins, Shackelford และ Wahlen (1995) พบหลักฐานว่ารายการบัญชีกำไรหรือขาดทุนจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์เป็นทางเลือกทางการบัญชีที่นำมาใช้ในการตกแต่งกำไรของกิจการธนาคาร เช่นเดียวกับการกันเงินสำรองหนี้สูญ

● การกันเงินสำรองหนี้สูญของธนาคารพาณิชย์ ●

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นและกันเงินสำรองเพื่อให้สถาบันการเงิน มีการกันเงินสำรองอย่างเพียงพอและสามารถรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ที่สถาบันการเงินได้ถือครองอยู่ได้ โดยเฉพาะ

เงินให้สินเชื่อซึ่งถือได้ว่าเป็นสินทรัพย์หลักของสถาบันการเงิน ในการศึกษาวิจัยการการกันเงินสำรองหนี้สูญของธนาคารพาณิชย์คือ รายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งเป็นประมาณการส่วนสูญเสียดังกล่าวจะเกิดจากสินเชื่อและรายการที่เกี่ยวข้อง ณ วันสิ้นปี ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญขั้นต่ำจะต้องตั้งตามเกณฑ์ของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์จะพิจารณาค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มเติมจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

● กำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาหลักทรัพย์ ●

สำหรับรายการกำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาหลักทรัพย์ในการศึกษานี้จะมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะส่วนของรายการกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขาย เนื่องจากงานวิจัยก่อนหน้าของ Beatty and Harris (1999), Warfield และ Linsmeier (1992), Barth, Beaver และ Wolfson (1990) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารของธนาคารใช้ดุลยพินิจในการกะจังหวะของการรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์เพื่อขายเพื่อใช้ในการปรับกำไร

● งานวิจัยเรื่องการตกแต่งกำไรและแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรเพื่อบรรลุเป้าหมายกำไร ●

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการตกแต่งกำไรมีเป็นจำนวนมากเช่น DeGeorge, Patel และ Zeckhauser (1999) และ งานวิจัยของ Burgstahler และ Dichev (1997) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ค.ศ. 1976-1994 มีการตกแต่งกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจทางการบัญชีเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน

ที่เล็กน้อย โดย Burgstahler และ Dichev (1997) พบหลักฐานเชิงประจักษ์ว่ามีจำนวนบริษัทในสัดส่วนที่ต่ำมาก ๆ ที่แสดงผลการดำเนินงานที่ขาดทุนหรือลดลงเป็นจำนวนเงินเพียงเล็กน้อย ในขณะที่มีจำนวนบริษัทในสัดส่วนที่สูงมาก ๆ ที่แสดงผลการดำเนินงานที่กำไรหรือเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเงินเพียงเล็กน้อย

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาถึงแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรเพื่อบรรลุเป้าหมายกำไรที่เป็นการหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงถึงแนวโน้มที่ลดลง จากงานวิจัยของ Barth, Elliott และ Finn (1999) ได้ศึกษาบริษัทในสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ค.ศ. 1982-1992 ที่รายงานผลกำไรที่เท่ากับหรือสูงกว่าผลกำไรในอดีต เปรียบเทียบกับบริษัทที่คล้ายกันแต่รายงานผลกำไรที่ต่ำกว่าผลกำไรในอดีต และได้ข้อสรุปว่าบริษัทที่รายงานผลกำไรที่เท่ากับหรือสูงกว่าผลกำไรในอดีตอย่างต่อเนื่องมีราคาหุ้นที่สูงกว่าบริษัทที่คล้ายกันแต่รายงานผลกำไรที่ต่ำกว่าผลกำไรในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทที่รายงานผลกำไรที่เท่ากับหรือสูงกว่าผลกำไรในอดีตอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยห้าปี และผลเชิงบวกต่อราคาหุ้นนี้จะยิ่งมากขึ้น หากบริษัทสามารถรักษาแนวโน้มที่สูงขึ้นของผลกำไรได้ยาวนานขึ้น อย่างไรก็ตามผลเชิงบวกต่อราคาหุ้นดังกล่าวจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญหรือเกือบหายไปหมด หากบริษัทไม่สามารถรักษาแนวโน้มที่สูงขึ้นของผลกำไรต่อไปได้ นั่นคือ เมื่อบริษัทรายงานผลกำไรที่ลดลงในปีใดปีหนึ่งหลังจากที่สามารถรักษาแนวโน้มของผลกำไรที่สูงขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ผลเชิงบวกต่อราคาหุ้นดังกล่าวจะหายไปเกือบหมดเลยทีเดียว ด้วยเหตุนี้บริษัทจึงจำเป็นต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อรายงานผลกำไรที่เท่ากับหรือสูงกว่าผลกำไรในอดีตให้ได้ และการตกแต่งกำไรให้สูงขึ้นจึงมักถูกนำมาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายกำไรดังกล่าว

● การตกแต่งกำไรในกลุ่มกิจการธนาคาร ●

งานวิจัยหลายงานสะท้อนให้เห็นว่ากิจการธนาคารในหลายๆ ประเทศทั่วโลก มีพฤติกรรมการตกแต่งกำไร ซึ่งรวมถึงกิจการธนาคารในประเทศไทยด้วย เช่น Morgan (2002), Diamond และ Dybvig (1983) , Shen และ Chih (2005) และ Charoenwong และ Jiraporn (2009) แต่งานวิจัยดังกล่าวยังไม่ได้ตอบคำถามที่ว่าธนาคารเหล่านั้นตกแต่งกำไรด้วยวิธีการใด จึงนำมาซึ่งคำถามงานวิจัยที่น่าสนใจในการศึกษาเรื่องการตกแต่งกำไรในกิจการธนาคารประเทศไทยต่อไป คือ ศึกษาว่าบริษัทกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศไทยมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงหรือไม่ และได้ใช้รายการบัญชีหรือวิธีการใดในการตกแต่งกำไร ซึ่งผู้วิจัยอ้างอิงจากงานวิจัยของ Beatty, Ke และ Petroni, (2002) ในการศึกษาถึงรายการบัญชีที่น่าจะใช้ในการตกแต่งกำไรของบริษัทในกลุ่มกิจการธนาคาร คือ รายการกันเงินสำรองหนี้สูญและ กำไรหรือขาดทุนจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์

● ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ●

การศึกษาใช้ข้อมูลจากงบการเงินรวมรายปีของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน หมวดธุรกิจธนาคาร (ธนาคารพาณิชย์) ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2553 รวมระยะเวลา 10 ปี กลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วยธนาคารพาณิชย์ จำนวน 11 แห่ง โดยข้อมูลงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ค้นหาจาก Website ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (www.sec.or.th)

● สมมติฐานการวิจัย ●

งานวิจัยนี้ศึกษาการตกแต่งกำไรผ่านการใช้รายการบัญชี ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและ กำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขาย ในบริษัทกลุ่มธุรกิจธนาคาร โดยรายการบัญชีทั้งสองเป็นรายการที่ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจในการประมาณการเกี่ยวกับจำนวนเงินและจังหวะเวลาของรายการบัญชีทั้งสองรายการได้ การศึกษานี้จึงใช้รายการบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่แตกต่างจากระดับปกติ (Abnormal Loan Loss Provision) และ กำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่แตกต่างจากระดับปกติ (Abnormal Realized Gains/losses on Available-for-sale Securities) เป็นตัวชี้วัดถึงการตกแต่งกำไรในบริษัทกลุ่มธุรกิจธนาคาร

งานวิจัยนี้ศึกษาการตกแต่งกำไรของผู้บริหารธนาคารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายกำไร คือ หนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและ สอง เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงโดยจะเลือกทดสอบในกลุ่มบริษัทที่มีความเป็นไปได้มากที่นำจะมีการตกแต่งกำไร ซึ่งจากการศึกษาในอดีตของ Burgstahler และ Dichev (1997) ที่พบว่า มีจำนวนบริษัทในสัดส่วนที่ต่ำมากๆ ที่แสดงผลการดำเนินงานที่ขาดทุนหรือลดลงเป็นจำนวนเงินเพียงเล็กน้อย ในขณะที่มีจำนวนบริษัทในสัดส่วนที่สูงมากๆ ที่แสดงผลการดำเนินงานที่กำไรหรือเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเงินเพียงเล็กน้อยซึ่งผลที่พบนั้นบ่งชี้ถึงการตกแต่งกำไรของผู้บริหารกลุ่มดังกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง ดังนั้นในการศึกษานี้จะทดสอบการตกแต่งกำไรผ่านรายการบัญชี ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและ กำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายของกลุ่มบริษัทธนาคารที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อย

น้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อย โดยหากธนาคารต้องการตกแต่งกำไรเพื่อบรรลุเป้าหมายกำไรคือหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง ธนาคารจะประมาณการค่าเผื่อนี้สูงสัจะสูง และรับรู้กำไร (ขาดทุน) จากหลักทรัพย์เพื่อขาย สูงกว่า (ต่ำกว่า) ปกติ นำมาซึ่งสมมติฐานในการทดสอบเรื่องการตกแต่งกำไรในบริษัทกลุ่มกิจการธนาคารเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง ดังนี้

- บริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อย และบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อยจะมีค่าเผื่อนี้สูงสัจะสูงต่ำกว่าปกติ

- บริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อย และบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อยจะมีกำไร (ขาดทุน) จากหลักทรัพย์เพื่อขายสูง กว่า (ต่ำกว่า) ปกติ

● การระบุบริษัทที่น่าจะมีพฤติกรรม การตกแต่งกำไร ●

งานวิจัยนี้ศึกษาว่าบริษัทกลุ่มธุรกิจธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและการหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงหรือไม่ โดยทดสอบการกระจายตัวของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA) และการกระจายตัวในการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (Δ ROA) โดยใช้กราฟแสดงค่าของสถิติ (Histogram) โดยดูว่าการกระจายตัวของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA) และการกระจายตัวในการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (Δ ROA) ที่เล็กน้อยมีความราบเรียบ สม่ำเสมอ (Smooth) หรือไม่ซึ่งพิจารณาได้

จากการทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Assessing Normality) ด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnova ซึ่งถ้าช่วงของการกระจายตัวของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA) และการกระจายตัวในการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (Δ ROA) ที่เล็กน้อยมีความราบเรียบ สม่ำเสมอ เป็นปกติ จะมีค่าเฉลี่ยมาตรฐาน (Mean) เท่ากับ 0 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 1

การระบุถึงบริษัทที่น่าจะมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง คือบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อย ทำโดยแบ่งบริษัทเป็นกลุ่ม โดยใช้ช่วงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA) และ ช่วงของการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (Δ ROA) มากกว่าหรือเท่ากับ 0 แต่น้อยกว่า 0.005 บริษัทที่อยู่ในช่วงนี้จะถูกระบุว่าเป็นบริษัทที่น่าจะมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงโดยในการแบ่งบริษัทตามช่วงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA) และ ช่วงของการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (Δ ROA) ช่วงละ 0.005 ได้อ้างอิงจากงานวิจัยเรื่องการตกแต่งกำไรของ Burgstahler และ Dichev (1997) และ Roychowdhury (2006)

● ค่าเผื่อนี้สูงสัจะสูงที่แตกต่างจากระดับปกติ ● (Abnormal Loan Loss Provision)

การคำนวณค่าเผื่อนี้สูงสัจะสูงที่แตกต่างจากระดับปกติ (Abnormal loan loss provision)

ของบริษัทที่น่าจะมีการตกแต่งกำไร คำนวณโดยนำรายการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่เกิดขึ้นจริง (Actual Loan Loss Provision) หักด้วย รายการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามปกติ (Nondiscretionary Portion of Loan Loss Provision)

$$\text{Abnormal LLP} = \text{Actual LLP} - \text{Nondiscretionary Portion of LLP}$$

สำหรับการประมาณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามปกติ (Nondiscretionary Portion of Loan Loss Provision) จะใช้ตัวแบบสมการถดถอยของBeatty et al. (1995) ดังนี้

$$\text{LOSS}_{it} = \alpha_i + \beta_1 \text{LASSET}_{it} + \beta_2 \Delta \text{NPL}_{it} + \beta_3 \text{LLR}_{it} + \beta_4 \text{LOANA}_{it} + \beta_5 \text{LOANC}_{it} + \beta_6 \text{LOANR}_{it} + \beta_7 \text{LOANU}_{it} + \beta_8 \text{LOANH}_{it} + \beta_9 \text{LOANO}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

โดย

i = ธนาคาร i

t = ปีที่ t (พ.ศ. 2544 – 2553)

LOSS = ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ยต้นงวดและปลายงวดของเงินให้สินเชื่อรวม

LASSET = ลอการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) ของสินทรัพย์รวม

ΔNPL = การเปลี่ยนแปลงของเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ยต้นงวดและปลายงวดของเงินให้สินเชื่อรวม

LLR = ก้นเงินสำรองหนี้สูญยอดยกมาต้นงวด (ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญยอดยกมาต้นงวด) เป็นร้อยละของเงินให้สินเชื่อรวมต้นงวด

LOANA = เงินให้สินเชื่อประเภทธุรกิจการเกษตรและเหมืองแร่เป็นร้อยละของเงินให้สินเชื่อรวม

LOANC = เงินให้สินเชื่อประเภทธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการพาณิชย์เป็นร้อยละของ

เงินให้สินเชื่อรวม

LOANR = เงินให้สินเชื่อประเภทธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง เป็นร้อยละของเงินให้สินเชื่อรวม

LOANU = เงินให้สินเชื่อประเภทธุรกิจการสาธารณูปโภคและบริการเป็นร้อยละของเงินให้สินเชื่อรวม

LOANH = เงินให้สินเชื่อประเภทธุรกิจสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยเป็นร้อยละของเงินให้สินเชื่อรวม

LOANO = เงินให้สินเชื่อประเภทธุรกิจอื่น ๆ เป็นร้อยละของเงินให้สินเชื่อรวม

ตัวแบบสมการถดถอยนี้ ได้ควบคุมปัจจัยด้านคุณลักษณะของเงินให้สินเชื่อจำแนกตามภาคธุรกิจ (Loan Characteristics) คือ ตัวแปร LOANA, LOANC, LOANR, LOANU, LOANH, LOANO เนื่องจากเชื่อว่าปัจจัยดังกล่าวมีผลกระทบต่อค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญนอกจากนี้ยังควบคุมปัจจัยด้านขนาดของธนาคาร (Bank Size) ที่อาจมีผลต่อค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญผ่านตัวแปร LASSET

จากตัวแบบสมการถดถอย ผู้วิจัยคาดการณ์ว่าค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ จะสูงขึ้นเมื่อมีการเพิ่มขึ้นของเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพ (Nonperforming Loan) และเมื่อก้นเงินสำรองหนี้สูญยอดยกมาต้นงวดมีจำนวนที่สูง ดังนั้นจึงพยากรณ์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร ΔNPL และ LLR เป็นบวก

สำหรับการหาค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามปกติ (Nondiscretionary Portion of Loan Loss Provision) โดยใช้ตัวแบบสมการถดถอย ดังกล่าวจะใช้ข้อมูลรายปีของธนาคาร (Bank-years) ที่ไม่ได้ถูกระบุว่าน่าจะมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรมาวิเคราะห์ถดถอยเพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ตามสมการที่ (1) แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มาใช้ในการคำนวณหาค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามปกติของ

ธนาคารที่น่าจะมีการตกแต่งกำไร

● กำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่แตกต่างจากระดับปกติ ●

(Abnormal Realized Gains/losses on Available-for-sale Securities)

การคำนวณหากำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่แตกต่างจากระดับปกติ (Abnormal Realized Gains/losses on Available-for-sale Securities) ของบริษัทที่น่าจะมีการตกแต่งกำไรคำนวณโดยนำรายการกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่เกิดขึ้นจริง (Actual Realized Gains/losses on Available-for-sale securities) หักด้วยรายการกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายตามปกติ (Nondiscretionary Portion of Realized Gains/losses on Available-for-sale Securities)

$$\text{Abnormal RSGL} = \text{Actual RSGL} - \text{Nondiscretionary Portion of RSGL}$$

สำหรับการประมาณกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายตามปกติจะใช้ตัวแบบสมการถดถอยของ Beatty และ Harris (1999) ดังนี้

$$RSGL_{it} = \alpha_i + \beta_1 LASET_{it} + \beta_2 UNGL_{it} + \epsilon_{it} \quad (2)$$

โดย

i = ธนาคาร i

t = ปีที่ t (พ.ศ. 2544 – 2553)

RSGL = กำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขาย เป็นร้อยละของสินทรัพย์รวมต้นงวด

LASET = ลอการิทึมธรรมชาติ (natural logarithm) ของสินทรัพย์รวม

UNGL = กำไร/ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากหลักทรัพย์เพื่อขายยอดต้นงวดเป็นร้อยละของสินทรัพย์รวมต้นงวด

ตัวแบบสมการถดถอยนี้ควบคุมปัจจัยด้านขนาดของธนาคารที่อาจมีผลต่อกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายผ่านตัวแปร LASSET

จากตัวแบบสมการถดถอยผู้วิจัยคาดการณ์ว่ากำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขาย จะสูงขึ้นเมื่อกำไร/ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากหลักทรัพย์เพื่อขาย มีจำนวนที่สูงตั้งนั้นจึงพยากรณ์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร UNGL เป็นบวก

สำหรับการหากำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายตามปกติ โดยใช้ตัวแบบสมการถดถอย ดังกล่าว จะใช้ข้อมูลรายปีของธนาคาร (Bank-years) ที่ไม่ได้ถูกระบุว่าน่าจะมีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรมาทำการวิเคราะห์ถดถอยเพื่อคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ตามสมการที่ (2) แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มาใช้ในการคำนวณหากำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายตามปกติของธนาคารที่น่าจะมีการตกแต่งกำไร

● การทดสอบการตกแต่งกำไรของบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อย ●

ในการทดสอบถึงการตกแต่งกำไรโดยการประมาณค่าเพื่อหนึ่งสงสัยจะสูงที่ต่ำกว่าปกติ และการตกแต่งกำไรโดยการรับรู้กำไร (ขาดทุน) จากหลักทรัพย์เพื่อขาย มากกว่า (น้อยกว่า) ปกติผ่านการวิเคราะห์พินิจในการประมาณการของผู้บริหาร ของบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อยจะทดสอบโดยพิจารณาจากค่าเพื่อหนึ่งสงสัยจะสูงที่แตกต่างจากระดับปกติ และกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่แตกต่างจากระดับปกติ โดยใช้สถิติทดสอบเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยประชากรชุดเดียว (One Sample t-test) เพื่อทดสอบว่าบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวก

เพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อยมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ และกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายแตกต่างจากระดับปกติอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

● ผลการศึกษา ●

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากงบการเงินรวมรายปีของ ธนาคารพาณิชย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2553 รวมระยะเวลา 10 ปีโดยได้ตัดชุดข้อมูลของบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนออกจากการศึกษา คงเหลือข้อมูลของบริษัทที่อยู่ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 86 บริษัท-ปี (Bank-Years)

ตารางที่ 1 เป็นการบรรยายค่าสถิติ (Descriptive Statistics) ของตัวแปรที่นำมาศึกษาว่ามีค่าทางสถิติอย่างไร ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวได้นำไปใช้ในการทดสอบสมมติฐานต่อไป

ผลจากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA) เท่ากับ 0.01045 ซึ่งมีการกระจายตัวตั้งแต่บริษัทที่รายงานกำไรเป็นลบ ROA เท่ากับ -0.05809 จนถึงบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวก ROA เท่ากับ 0.05455 ค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ΔROA) เท่ากับ 0.00246ซึ่งมีการกระจายตัวตั้งแต่บริษัทที่รายงานกำไรลดลงจากปีก่อน ΔROA เท่ากับ -0.04174 จนถึงบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ΔROA เท่ากับ 0.07083

ค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวม เท่ากับ 715,761.10 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ 37,851.12 ล้านบาท ไปจนถึง 1,949,687.77 ล้านบาท มีค่าเฉลี่ยของกำไรสุทธิ เท่ากับ 6,418.86 ล้านบาท และค่าเฉลี่ยของกันเงินสำรองหนี้สูญยอดยกมาต้นงวด(LLR) เท่ากับ

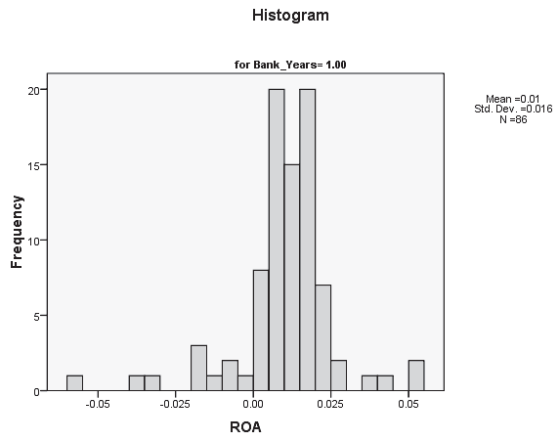
31,241.40 ล้านบาท ซึ่งเมื่อคิดเป็นอัตราส่วนของค่าเฉลี่ยของกันเงินสำรองหนี้สูญยอดยกมาต้นงวดต่อค่าเฉลี่ยของกำไรสุทธิ คิดเป็นร้อยละ 486.71 ($31,241.40 \div 6,418.86$) แสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยได้มีการกันเงินสำรองหนี้สูญเป็นจำนวนมาก

สำหรับค่าสถิติของกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขาย (RSGL) และกำไร/ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากหลักทรัพย์เพื่อขายยอดต้นงวด (UNRSGL) เนื่องจากข้อมูลของบริษัทที่ทำการศึกษามีข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้คงเหลือข้อมูลของบริษัทที่อยู่ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 67 บริษัท-ปี (Bank-Years) โดยมีค่าเฉลี่ยของกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขาย เท่ากับ 559.21 ล้านบาท และ ค่าเฉลี่ยของกำไร/ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากหลักทรัพย์เพื่อขายยอดต้นงวดเท่ากับ1,929.63 ล้านบาท

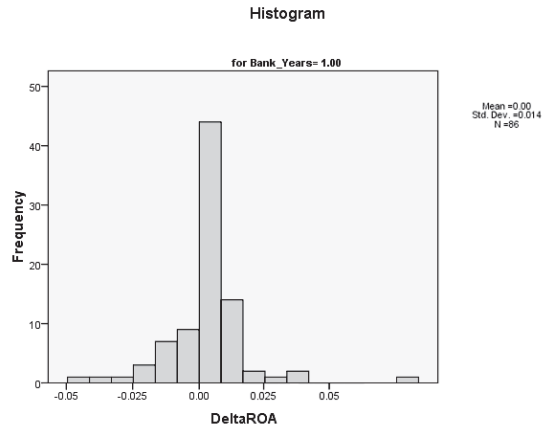
ตารางที่ 1 : สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

	Number of observations	Mean	Minimum	Maximum	Standard Deviation
ROA	86	0.01045	-0.05809	0.05455	0.01578
ΔROA	86	0.00246	-0.04174	0.07083	0.01355
	Number of observations	Mean (in million)	Minimum (in million)	Maximum (in million)	Standard Deviation
Total Asset	86	715,761.10	37,851.12	1,949,687.77	519,135.75
Net Income	86	6,418.86	-43,676.95	24,807.96	10,063.48
LOSS	86	950.49	-32,526.40	79,994.80	13,861.53
LLR	86	31,241.40	124.03	138,137.30	27,109.16
LOAN	86	358,355.79	19,086.95	978,511.38	259,599.36
NPL	86	48,438.25	344.00	215,985.90	45,646.93
RSGL	67	559.21	1,591.00	5,476.80	1,051.35
UNRSGL	67	1,929.63	1,849.80	17,598.76	4,002.72

กราฟที่ 1 : กราฟแสดงค่าของสถิติ (Histogram) : การกระจายตัวของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA)

กราฟที่ 2 : กราฟแสดงค่าของสถิติ (Histogram): การกระจายตัวในการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (Δ ROA)

● ระบุบริษัทที่น่าจะมีพฤติกรรม การตกแต่งกำไร ●

จากการทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Assessing Normality) พบว่า การกระจายตัวของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งทดสอบด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnova แล้วพบว่ามีค่า Sig (.000) ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (.01) โดยมีค่าเฉลี่ยมาตรฐาน (Mean) เท่ากับ 0.01 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เท่ากับ 0.016 โดยบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อย (ROA มากกว่าหรือเท่ากับ 0 แต่น้อยกว่า 0.005) มีจำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 8 บริษัท-ปี (Bank-Years) ซึ่งถูกจัดกลุ่มเป็นบริษัทที่น่าจะมีพฤติกรรม การตกแต่งกำไรจากการทดสอบชี้ให้เห็นว่าบริษัทกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศไทยมีพฤติกรรม การตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน

จากการทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Assessing Normality) พบว่า การกระจายตัวในการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (Δ ROA) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งทดสอบด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnova แล้วพบว่ามีค่า Sig (.000) ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (.01) โดยมีค่าเฉลี่ยมาตรฐาน (Mean) เท่ากับ 0.00246 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.014 โดยบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อย (Δ ROA มากกว่าหรือเท่ากับ 0 แต่น้อยกว่า 0.005) มีจำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 44 บริษัท-ปี (Bank-Years) ซึ่งถูกจัดกลุ่มเป็นบริษัทที่น่าจะมีพฤติกรรม การตกแต่งกำไรจากการทดสอบชี้ให้เห็นว่าบริษัทกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศไทยมีพฤติกรรม การตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลงโดยในการระบุถึงบริษัทที่น่าจะมีพฤติกรรม การตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนและหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง คือ บริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อย ทำโดยการแบ่งบริษัท

เป็นกลุ่ม โดยใช้ช่วงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (ROA) และ ช่วงของการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต้นงวด (Δ ROA) มากกว่าหรือเท่ากับ 0 แต่น้อยกว่า 0.005 มีจำนวนข้อมูลบริษัทที่ถูกจัดเป็นกลุ่มบริษัทที่น่าจะมีการตกแต่งกำไรทั้งสิ้นจำนวน 50บริษัท-ปี (Bank-Years) ที่เหลือ 36 บริษัท-ปี (Bank-Years) เป็นบริษัทที่ไม่น่าจะมีการตกแต่งกำไร

● ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามปกติ และกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายตามปกติ จากตัวแบบสมการถดถอย ●

ในการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของสมการที่ (1) และ (2) จะใช้ข้อมูลรายปีของธนาคาร (bank-years) ที่ไม่ได้ถูกระบุว่าน่าจะมีพฤติกรรมตกแต่งกำไร จำนวนทั้งสิ้น 36 บริษัท-ปี (Bank-Years) มาวิเคราะห์ถดถอยเพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ตามสมการที่ (1) และ (2) แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มาใช้ในการคำนวณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามปกติ (Nondiscretionary Portion of Loan Loss Provision) และ กำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายตามปกติ (Nondiscretionary Portion of Realized Gains/losses on Available-for-sale Securities) ของธนาคารที่น่าจะมีการตกแต่งกำไรต่อไป

ตารางที่ 2 : ค่าสัมประสิทธิ์จากการวิเคราะห์ถดถอยตามสมการที่ (1)

$$LOSS_{it} = \alpha_t + \beta_1 LASSET_{it} + \beta_2 \Delta NPL_{it} + \beta_3 LLR_{it} + \beta_4 LOANA_{it} + \beta_5 LOANC_{it} + \beta_6 LOANR_{it} + \beta_7 LOANU_{it} + \beta_8 LOANH_{it} + \beta_9 LOANO_{it} + \epsilon_{it}$$

α_t	β_1	β_2	β_3	β_4	β_5	β_6	β_7	β_8	β_9	Adj. R ²
23.008	-0.639	0.110	-0.604	0.843	-	0.157	-0.208	0.038	-0.055	0.304

ตารางที่ 3 : ค่าสัมประสิทธิ์จากการวิเคราะห์ถดถอยตามสมการที่ (2)

$$RSGL_{it} = \alpha_t + \beta_1 LASSET_{it} + \beta_2 UNGL_{it} + \epsilon_{it}$$

α_t	β_1	β_2	Adj. R ²
5.302	-0.192	0.224	0.306

● การทดสอบการตกแต่งกำไรของบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อยโดยการประมาณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่ต่ำกว่าปกติและการรับรู้กำไร (ขาดทุน) จากหลักทรัพย์เพื่อขายมากกว่า (น้อยกว่า) ปกติ ●

ในการคำนวณหาค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่แตกต่างจากระดับปกติ คำนวณโดยนำรายการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่เกิดขึ้นจริงหักด้วย รายการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามปกติที่ได้จากการคำนวณจากสมการถดถอยที่ (1) จากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการใช้ข้อมูลรายปีของธนาคาร (Bank-years) ที่ไม่ได้ถูกระบุว่าน่าจะมีพฤติกรรมตกแต่งกำไร มาวิเคราะห์ถดถอยและในการคำนวณหกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่แตกต่างจากระดับปกติ คำนวณโดยนำรายการกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่เกิดขึ้นจริง หักด้วย รายการกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายตามปกติที่ได้จากการคำนวณจากสมการถดถอยที่ (2) จากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการใช้ข้อมูลรายปีของธนาคาร (Bank-years) ที่

ไม่ได้ถูกระบุว่าน่าจะมีพฤติกรรมการตกต่างกำไร มาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 : ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่แตกต่างจากระดับปกติ (Abnormal loan loss provision) และกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่แตกต่างจากระดับปกติ (Abnormal realized gains/losses on available-for-sale securities)

	Abnormal loan loss provision		Abnormal realized gains/losses on available-for-sale securities	
	บริษัทที่ไม่มีพฤติกรรมตกต่างกำไร	บริษัทที่มีพฤติกรรมตกต่างกำไร	บริษัทที่ไม่มีพฤติกรรมตกต่างกำไร	บริษัทที่มีพฤติกรรมตกต่างกำไร
Mean	-0.0017	-1.6644	-0.0054	-0.0377
Std. Deviation	3.37870	0.14948	0.23223	0.14948
Maximum	9.17	5.42	0.80	0.30
Minimum	-8.20	-9.14	-0.37	-0.52
No.of observations	36	50	28	39

ตารางที่ 5 : ค่าสถิติการวิจัย One-Sample Test สำหรับรายการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่แตกต่างจากระดับปกติ (Abnormal loan loss provision) และกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่แตกต่างจากระดับปกติ (Abnormal realized gains/losses on available-for-sale securities)

	One-Sample Test	
	Abnormal LLP	Abnormal RSGL
Test Value	-0.0017	-0.0054
t	-3.944	-1.349
Sig. (2-tailed)	.000	.185
Mean Difference	-1.66270	-.03229

ในการทดสอบ One Sample t-test เพื่อทดสอบว่าบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อย และบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อย (บริษัทที่มีพฤติกรรมการตกต่างกำไร) มีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่แตกต่างจากระดับปกติ แตกต่างจาก

ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่แตกต่างจากระดับปกติของกลุ่มบริษัทที่ไม่มีพฤติกรรมการตกต่างกำไรอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ และมีกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เพื่อขายที่แตกต่างจากระดับปกติของกลุ่มบริษัทที่ไม่มีพฤติกรรมการตกต่างกำไรอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ซึ่งค่า t-test ที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 5 ให้ผลสรุป

ว่าบริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียง เล็กน้อย และบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียง เล็กน้อยมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่ำกว่าปกติอย่าง มีนัยสำคัญ โดยมีค่า Sig (.000/2 = 0.000) ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (.05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ มีกำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เมื่อขายที่ไม่แตกต่างจากปกติอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า Sig (.185/2 = 0.0925) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ (.05)

● สรุปผลการศึกษา ●

ผลการศึกษาพบว่าบริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศไทย มีพฤติกรรมการตกแต่งกำไรทั้งเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน และหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง โดยมีจำนวนข้อมูลรายปีของธนาคารที่ถูกระบุเป็นกลุ่มบริษัทที่น่าจะมีการตกแต่งกำไร (บริษัทที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อย) ทั้งสิ้นจำนวน 50 ข้อมูลรายปีของธนาคารที่เหลือ 36 ข้อมูลรายปีของธนาคารเป็นบริษัทที่ไม่น่าจะมีการตกแต่งกำไรโดยพบว่าข้อมูลรายปีของธนาคารที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อยมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่ำกว่าปกติอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ชี้ให้เห็นว่ากิจการธนาคารในประเทศไทยมีการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน และหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง ผ่านการกันเงินสำรองหนี้สูญ

ในส่วนของรายการกำไรหรือขาดทุนจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์ สำหรับข้อมูลรายปีของธนาคารที่รายงานกำไรเป็นบวกเพียงเล็กน้อยและบริษัทที่รายงานกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อย ไม่พบ

ว่ามีกำไร (ขาดทุน) จากหลักทรัพย์เมื่อขายสูงกว่า (ต่ำกว่า) ปกติซึ่งแตกต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้สรุปได้ว่ากิจการธนาคารในประเทศไทยไม่ได้ใช้รายการกำไรหรือขาดทุนจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน และหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง

อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดอยู่ที่ข้อมูลที่นำมาศึกษามาจากจำนวนธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีจำนวนเพียง 11 ธนาคาร ซึ่งจำนวนข้อมูลที่นำมาศึกษาอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์การถดถอย ซึ่งอาจส่งผลในการประมาณการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามปกติ และ กำไร/ขาดทุนจากหลักทรัพย์เมื่อขายตามปกติ ที่ต้องอาศัยการประมาณการจากตัวแบบสมการถดถอยในงานวิจัยนี้ได้

งานวิจัยในอนาคตอาจศึกษาโดยขยายช่วงระยะเวลาในการศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้อาจขยายกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เช่น ศึกษาครอบคลุมบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน (ซึ่งประกอบไปด้วยธุรกิจธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิตและกลุ่มกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์) ซึ่งมีโครงสร้างทางการเงิน โครงสร้างการดำเนินงาน รวมถึงข้อกำหนด กฎหมาย และการกำกับดูแลที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น รวมไปถึงอาจศึกษาเกี่ยวกับการตกแต่งกำไรเพื่อบรรลุเป้าหมายกำไรที่แตกต่างออกไป นอกเหนือจากการหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน และการรายงานผลการดำเนินงานที่ลดลง หรือศึกษาถึงการตกแต่งกำไรด้วยวิธีการอื่นๆ หรือการตกแต่งกำไรผ่านรายการบัญชีอื่นๆ เพิ่มเติม

● บรรณานุกรม ●

พินท์สุดา เส้นทอง. (2552) แรงจูงใจของผู้บริหารในการรักษาระดับกำไรผ่านทางกำเงินสำรองหนี้สูญของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ธรรมศาสตร์, พาณิชยศาสตร์และการบัญชี, การบัญชี.

สมชาย สุภัทรกุล. (2548). แรงจูงใจในการตกแต่งกำไรเพื่อบรรลุเป้าหมายกำไร. TBS Series on Corporate Governance การกำกับดูแลกิจการที่ดี. กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1 (พฤศจิกายน 2548) หน้า 183-194.

สุวรรณณี เจษภูาคักดี และ ชุติกร ตันตวิณิชชานนท์ (2551, มิถุนายน 13). หลักเกณฑ์ ธปท. เกี่ยวกับการกันสำรองแบบ Individual / Collective approach. เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IAS 32 IAS 39 และ IFRS 7. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2554, จาก http://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Highlights/AccountingStandard/Documents/13_การกันเงินสำรองตามธปท.pdf

Ahmed, A., C. Takeda, and S. Thomas. (1999). Bank loan loss provisions: A reexamination of capital management, earnings management, and signaling effects. *Journal of Accounting and Economics* 28 (November), 1-25.

Barth, M., W.H. Beaver and M.A. Wolfson. (1990). Components of Banking Earnings and the Structure of Bank Share Prices. *Financial Analysts Journal*, 53-56.

Barth, M., J. Elliott, and M. Finn. (1999). Market rewards associated with patterns of increasing earnings. *Journal of Accounting Research* 37 (Autumn), 387-413.

Beatty, A., S. Chamverlain, and J. Magliolo. (1995). Managing financial reports of commercial banks: The influence of taxes, regulatory capital, and earnings. *Journal of Accounting Research* 33 (Autumn), 231-261.

Beatty, A., D. Harris. (1999). The effects of taxes, agency costs and information asymmetry on earnings management: A comparison of public and private firms. *The Review of Accounting Studies* 4 (3&4), 299-326.

Beatty, A, Bin Ke., and Kathy R. Petroni. (2002). Earnings Management to Avoid Earnings Declines across Publicly and Privately Held Banks. *The Accounting Review* 77, 547-570.

Burgstahler, D., Dichev, I., (1997). Earnings management to avoid earnings decreases and losses. *Journal of Accounting and Economics* 24, 99-126.

Charoenwong, C., and Jiraporn, P. (2009). Earnings management to exceed thresholds: Evidence from Singapore and Thailand. *Journal of Multinational Financial Management*, 19, 221-236.

Collins, J., D. Shackelford, and J. Wahlen. (1995). Bank differences in the coordination of regulatory capital, earnings, and taxes. *Journal of Accounting Research* 33, 263-291.

DeGeorge, F., Patel, J., Zeckhauser, R., (1999). Earnings management to exceed thresholds. *Journal of Business* 72 (1), 1-33.

Diamond, D.W., Dybvig, P.H., (1983). Bank runs, deposit insurance, and liquidity. *Journal of Political Economy* 91 (June), 401-419.

Healy, P., Wahlen, J., (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons* 13, 365-383.

Kahneman, D. and A. Tversky. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*, 47, 263-291.

Kahneman, D. and A. Tversky. (1991, November). Loss Aversion in Riskiness Choice: A Reference-dependent Model. *The Quarterly Journal of Economics*, 1039-1061.

Morgan, D.P., (2002). Rating banks: Risk and uncertainty in an opaque industry. *American Economic Review* 92 (4), 874-888.

Moyer, S. (1990). Capital adequacy ratio regulations and accounting choices in commercial banks. *Journal of Accounting and Economics* 13. (July), 123-154.

Roychowdhury, S. (2006). Earnings Management through Real Activities Manipulation. *Journal of Accounting and Economics* (42), 335-370.

Shen, C., and Chih,H., (2005). Investor Protection, Prospect Theory, and Earnings Management: An International Comparison of the Banking Industry, *Journal of Banking and Finance* 29, 2675-2697.

Wartfield, T.D., and T.M. Linsmeier. (1992). Tax Planning, Earnings Management, and the Differential Information Content of Bank Earnings Components. *The Accounting Review*,546-562.

● ● ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับปริมาณการซื้อขาย
หลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
The Relationship between Earnings Management and Trading Volume of
Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand ● ●

ธีรวุฒิ ปาณปณณัง¹ และ พลวัฒน์ เลิศกุลวัฒน์²

Teerawut Panpunngand Polwat Lerskulwat

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2552 ถึง 2554 โดยแบบจำลองของ Dechow and Dichev (2002) ถูกนำมาใช้ในการคำนวณรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งเป็นตัวสะท้อนถึงระดับการจัดการกำไรของกิจการ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยผลการศึกษาดังกล่าวอาจสามารถอธิบายได้โดยพฤติกรรมของนักลงทุนส่วนใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีลักษณะแบบ Noise Trader ซึ่งจะมีการตอบสนองต่อข้อมูลทุกประเภทที่ได้รับโดยไม่สามารถหรือใช้เวลานานกว่าปกติในการแยกแยะคุณภาพของข้อมูล (ธนโชติ, 2554)

คำสำคัญ: การจัดการกำไร, รายการคงค้างที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร, ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์,

ABSTRACT

This paper examines the association between earnings management and trading volume of listed companies on the Stock Exchange of Thailand from year 2009 to 2011. The discretionary accruals are estimated by Dechow and Dichev (2002)'s model to represent the level of earnings management. Our results reveal that earnings management is positively associated with trading volume. The larger the earnings management, the higher the trading volume in particular. This could be possibly explained by the behavior of noise traders in the Stock Exchange of Thailand who are either unable or take longer process to discriminate the quality of information disseminated into the market (Boonworachote, 2011).

Keywords: Earnings Management, Discretionary Accruals, Trading Volume

¹ โครงการปริญญาโท การบัญชี ภาคพิเศษ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900 Email: wutchon@hotmail.com

² ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

บทนำ ● ●

นับตั้งแต่เหตุการณ์การล้มละลายของ Enron บริษัทชั้นนำด้านพลังงานของประเทศสหรัฐอเมริกา สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบธรรมาภิบาล เริ่มตั้งแต่ผู้บริหารตกแต่งงบการเงินให้มีรายได้สูงเกินจริง และหนี้สินต่ำกว่าความเป็นจริง ประกอบกับการตรวจสอบบัญชีของบริษัทเอกชนที่ขาดความเป็นอิสระ ได้รับความถูกต้องของงบการเงิน ก่อให้นักลงทุน เกิดการหลงผิดตัดสินใจลงทุน ท้ายที่สุดเมื่อถูกเปิดเผย ส่งผลให้เกิดผลขาดทุนจำนวนมหาศาล เกิดภาวะว่างงาน เกิดความเสียหายต่าง ๆ อย่างมากมาย วิธีหนึ่งของการตกแต่งงบการเงิน อาจเริ่มจากการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง เนื่องจากตามแม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) ได้กำหนดข้อสมมติทางบัญชีที่ทำให้กิจการจัดการทางการเงินโดยใช้เกณฑ์คงค้างเพื่อให้สามารถบันทึกบัญชีได้ ดังนั้นรายการคงค้าง จึงเป็นรายการที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ ซึ่งผลที่สุดทุกการตัดสินใจส่งผลต่อตัวเลขในงบการเงิน การจัดการกำไร จึงอาจเปรียบเสมือนวงกลมสีเทาที่อยู่ระหว่างวงกลมสีขาว คือ การจัดการทางการเงินอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา กับวงกลมสีดำ คือ การตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน โดยผู้บริหารใช้ดุลยพินิจที่เข้าข้างตนเองในการจัดการทางการเงิน

ปัจจัยที่นักลงทุนจะพิจารณาเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ใด นอกจากการพิจารณาข้อมูลในงบการเงินแล้ว อีกปัจจัยหนึ่งที่นักลงทุนอาจพิจารณาควบคู่กัน คือ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อพิจารณาว่าหลักทรัพย์นั้น ๆ มีนักลงทุนอื่นให้ความสนใจเข้าไปทำการซื้อขายมากน้อยเพียงใด และหากข้อมูลในงบการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลการดำเนินงาน หากผ่านการจัดการกำไรแล้ว นักลงทุนตอบสนองต่อข้อมูลนั้นอย่างไร

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ในการเก็บข้อมูลระดับการจัดการกำไร ใช้แบบจำลองของ Dechow and Dichev (2002) ทำการศึกษาข้อมูลในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ช่วงเวลาปี พ.ศ. 2552 ถึง 2554 และเพื่อเป็นการยืนยันผลการศึกษา ผู้วิจัยจึงทดสอบเพิ่มเติม โดยเปลี่ยนตัวแปรจากปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์ จึงก่อให้เกิดการศึกษาเพิ่มเติม

ผลจากงานวิจัยนี้จะช่วยให้เป็นข้อมูลสำหรับผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะนักลงทุน ให้ทราบถึงระดับของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และให้มุมมองที่ว่า การตัดสินใจลงทุนไม่ควรมุ่งพิจารณาเฉพาะผลการดำเนินงานของบริษัทเท่านั้น หากจากการทดสอบระดับการจัดการกำไรแล้วพบว่าบริษัทนั้นมีการจัดการกำไรเกิดขึ้น และเป็นแนวทางให้หน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) หรือผู้ที่เกี่ยวข้องหาวิธีการป้องกันหรือตรวจจับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพราะข้อมูลที่แสดงนั้นส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน อาจส่งผลต่อตลาดทุนและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

● บทความวรรณกรรม ●

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร (Earnings Management)

คำว่า “การจัดการกำไร” มีผู้ให้คำนิยามไว้มากมาย เช่น Schipper (1989) กล่าวว่า การจัดการกำไร คือ การแทรกแซงอย่างมีจุดมุ่งหมายต่อรายงานทางการเงิน เพื่อวัตถุประสงค์ที่กีดขวางผลประโยชน์เข้าสู่ตนเอง Healy and Wahlen (1999) กล่าวว่า การจัดการกำไร เกิดขึ้นโดยผู้บริหารใช้ดุลยพินิจ

ในการปรับเปลี่ยนรายงานทางการเงิน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) เกิดความหลงผิด (Mislead) เกี่ยวกับผลการดำเนินงาน หรือมีผลที่ตามมาบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงิน เป็นต้น ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การจัดการกำไรเป็นความตั้งใจของฝ่ายบริหารในการแสดงข้อมูลตัวเลขในงบการเงินให้เป็นไปตามความต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

การจัดการกำไรจึงสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของกำไร และคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ทำให้นักลงทุนที่รับรู้ข้อมูลการซื้อขายมาก (Informed Trader) ย่อมตัดสินใจในการลงทุนได้ดีกว่านักลงทุนที่ไม่รู้หรือรู้ข้อมูลการซื้อขายน้อย (Uninformed Trader) แต่บ่อยครั้งที่นักลงทุนไม่มีโอกาสในการล่วงรู้ผลการดำเนินงานที่แท้จริงหรือข้อมูลภายในของบริษัทที่ต้องการไปลงทุน ซึ่งอาจมีเฉพาะผู้บริหารเท่านั้นที่รับทราบข้อมูล จึงเกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (information Asymmetric) ระหว่างผู้บริหารและนักลงทุน เมื่อไม่ทราบข้อมูลที่แท้จริงแล้วย่อมทำให้การคาดการณ์ต่างๆ ย่อมผิดพลาดไปด้วย

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) และแรงจูงใจการจัดการกำไร (Motivation of Earnings Management)

Jensen and Meckling (1976) ได้กล่าวว่า ในการบริหารงาน เจ้าของหรือตัวการ (Principle) ไม่สามารถบริหารงานได้ตามลำพัง จึงต้องมีบุคคลอื่น คือ ตัวแทน (Agent) มาช่วยบริหารงาน ประกอบกับมนุษย์ทุกคนย่อมมีแรงผลักดันในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองทั้งสิ้น ตราบไคที่ตัวแทน บริหารงานสอดคล้องตามเป้าหมายที่ตัวการได้กำหนดไว้ การดำเนินงานยังคงเป็นไปได้

อย่างราบรื่น แต่หากเมื่อใดที่ตัวแทน เริ่มบริหารงานไม่สอดคล้องตามเป้าหมายที่ตัวการหรือเจ้าของกิจการกำหนดไว้ จึงอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (Conflict of Interests) หรืออาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีตัวแทนอาจทำให้เกิดแรงจูงใจในการจัดการกำไรโดยแบ่งแรงจูงใจดังกล่าวเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. แรงจูงใจด้านสัญญา (Contracting Motivation)

บริษัทนับว่าเป็นแหล่งรวมของสัญญาหลากหลายประเภท เนื่องจากบริษัทมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่ม นั่นคือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เช่น สัญญาระหว่างบริษัทกับผู้บริหาร สัญญาระหว่างบริษัทกับลูกหนี้ สัญญาระหว่างบริษัทกับเจ้าหนี้ หรือสัญญาระหว่างบริษัทกับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมสรรพากร เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจเรียกได้ว่าบริษัทเป็นจุดรวมของสัญญา (The Nexus of Contract) จะเห็นได้ว่าเมื่อมีสัญญาเกิดขึ้น สิ่งสำคัญที่นับว่าเป็นภาระผูกพัน นั่นคือ บริษัทต้องดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อปฏิบัติตามสัญญา

หากจะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีแล้ว ภายใต้ทางเลือกวิธีปฏิบัติทางบัญชี เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสามารถจัดการกำไรได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้อาจเกิดจากภายใต้สมมติฐานต่างๆ ได้แก่ สมมติฐานด้านโบนัส (Bonus Hypothesis), สมมติฐานด้านการก่อหนี้ (Debt Hypothesis) และ สมมติฐานด้านต้นทุนการเมือง (Political Cost Hypothesis)

2. แรงจูงใจด้านตลาดทุน (Capital Market Motivation)

ตลาดทุน (Capital Market) นับว่าเป็นแหล่งกลางในการระดมทุนจากประชาชนหรือนักลงทุนไปยังผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทั้งนี้การจัดการกำไรอาจเกิดจากแรงจูงใจด้านตลาดทุน (สันสกฤต วิจิตรเลขการ, 2556) เช่นการให้ผลตอบแทนพนักงานอยู่ในรูปของหุ้นบริษัท ปรับเปลี่ยนจากการให้โบนัสที่เป็นเงินสด, การจัดการกำไรเพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของนักวิเคราะห์ หากนักบัญชีหรือผู้บริหารบอกข้อมูลจริง อาจส่งผลให้ราคาหุ้นนั้นตกลงหรือสูงขึ้นกว่าสิ่งที่นักวิเคราะห์คาดหวังไว้ เนื่องจากนักลงทุนบางกลุ่มใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ คาดการณ์ของนักวิเคราะห์เป็นตัวตัดสินใจในการเลือกลงทุนในหลักทรัพย์นั้นๆ ความต้องการเงินทุนของบริษัท เช่น กรณีนำบริษัทเข้าตลาดหลักทรัพย์เป็นครั้งแรก Initial Public Offerings: IPOs หรือการเสนอหุ้นสามัญเพิ่มทุน Seasoned Equity Offerings: SEOs เป็นต้น

● แบบจำลองรายการคงค้าง (Accruals Model) ●

การทดสอบรายการคงค้าง จากแบบจำลองรายการคงค้าง มีหลากหลายรูปแบบ เริ่มจาก Healy Model (1985) โดยใช้รายการคงค้างรวม (Total Accruals) และการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างรวมเป็นตัวชี้วัดระดับการจัดการกำไรโดยดุลยพินิจของผู้บริหารรายการคงค้างที่เกิดขึ้นปกติจากการดำเนินงานและรายการคงค้างที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารและได้พัฒนาเป็น Jones Model และ Modified Jones Model ตามลำดับ ต่อมาเปลี่ยนแนวความคิดจากการทดสอบรายการคงค้างจาก

ค่ารายการคงค้างที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจ เป็นพิจารณากระแสเงินสดจากการดำเนินงานนับว่าเป็นตัวที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการที่จะดำเนินงานของกิจการในอนาคต จึงเป็นที่มาของ Dechow and Dichev (2002) Model และ Francis et al.(2005a) Model ตามลำดับ

● แนวคิดเกี่ยวกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (Trading Volume) ●

ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ คือ จำนวนหลักทรัพย์ที่ซื้อขายกันระหว่างผู้ลงทุนในช่วงเวลาหนึ่ง นับว่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญตัวหนึ่งในการลงทุน เนื่องจากมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ และจะเป็นตัวบอกคุณภาพของแนวโน้มราคาและสภาพคล่องของหลักทรัพย์ ปริมาณการซื้อขายจึงสะท้อนความแข็งแกร่งของหลักทรัพย์นั้น รวมทั้งภาพรวมในการซื้อขายของตลาดในช่วงเวลานั้นๆ (อัจฉรา โยมสินธุ์, 2555)

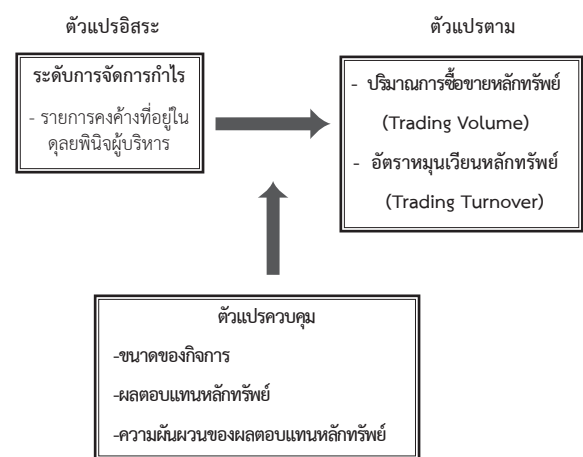
จากการศึกษาเชิงประจักษ์ Fathi et al. (2011) ได้ศึกษา ผลกระทบของการจัดการกำไรต่อสภาพคล่องของหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศอิหร่าน จำนวน 80บริษัทโดยวัดระดับการจัดการกำไรด้วย The Modified Jones Model และวัดสภาพคล่องของหลักทรัพย์ด้วย Bid-Ask Spread พบว่ากิจการที่มีการจัดการกำไรสูง ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมของข้อมูล (Asymmetric Information) มากขึ้น ทำให้ผู้ดูแลสภาพคล่อง (Market Maker) ไม่ทราบราคาที่เป็นจริงของหลักทรัพย์ จึงเพิ่มส่วนต่างของราคาเสนอซื้อขายให้กว้างขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมถึงต้นทุนของหลักทรัพย์ และผลกำไรที่ต้องการ ทั้งนี้เมื่อราคามีมูลค่าสูงขึ้น นักลงทุนมองว่าหลักทรัพย์ดังกล่าวมีราคาแพง จึงส่งผลให้สภาพคล่องของหลักทรัพย์นั้นลดลงเช่นเดียวกับ

พรจิตรา จวบฤกษ์เย็น และ ธนโชติ บุญวรโชติ (2556) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของนักลงทุนแต่ละประเภทและอัตราผลตอบแทนจากดัชนีหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี 2549 – 2553 พบว่า ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของนักลงทุนมีผลต่ออัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์ จึงสะท้อนให้เห็นว่าตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพในระดับอ่อน และปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของนักลงทุนต่างประเทศ นักลงทุนสถาบัน และนักลงทุนรายย่อย ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์ จึงเกิดความสัมพันธ์ข้ามช่วงเวลาซึ่งสนับสนุนแนวคิดที่ว่านักลงทุนแต่ละกลุ่มรับรู้ข้อมูลไม่พร้อมกันแต่การซื้อสุทธิของนักลงทุนรายย่อยจะมีทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราผลตอบแทนรายวัน เนื่องจากการรับข้อมูลที่ไม่พร้อมกันของนักลงทุนแต่ละประเภทส่งผลต่อการตัดสินใจในการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของRiahiet al. (2013) ที่ศึกษาผลกระทบของการจัดการกำไรต่อสภาพคล่องของตลาดหุ้นในประเทศตูนิเซีย โดยวัดรายการคงค้างด้วย Kothari Model (2005) และวัดสภาพคล่องของตลาดด้วยRelative Spread และ Depthผลการศึกษาพบว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกสภาพคล่องของตลาดเป็นต้น

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบจำลองรายการคงค้างที่อยู่ในดุลยพินิจผู้บริหาร เป็นตัวแปรที่สนใจศึกษาเพื่อวัดระดับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองของ Dechow and Dichev (2002) เป็นตัววัดระดับการจัดการกำไร แบบจำลองดังกล่าวมุ่งเน้นกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Operaing Cash Flows) ซึ่งช่วยพยากรณ์ทิศทางการบริหารงานในอนาคต รวมถึงมุ่ง

เน้นรายการเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) ซึ่งเป็นรายการคงค้างระยะสั้น หากกิจการจะมีจัดการกำไร จึงมีความเป็นไปได้ที่จะกระทำกับรายการเงินทุนหมุนเวียน เพราะรายการดังกล่าวสามารถตกแต่งหรือจัดการกำไรได้ไปเรื่อย ๆ กล่าวคือสามารถกลับรายการบัญชีในงวดถัดไปได้ เป็นต้น และตัวแปรตามที่ศึกษา คือ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ มีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้เสมอ หากมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องเข้ามาในตลาดฯ นอกจากนี้ปัจจัยที่ใช้พิจารณาการเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ใด ๆ นั้น ต้องอาศัยปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์นั้นประกอบการตัดสินใจด้วย เช่น ขนาดกิจการ ผลตอบแทน ความผันผวนของผลตอบแทน เป็นต้น

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในข้างต้นสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

● สมมติฐานการศึกษา ●

จากการศึกษาของ Fathi et al. (2011) พบว่าระดับการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสภาพคล่องของหลักทรัพย์ที่วัดด้วย Bid – Ask Spread ซึ่งในขณะที่ Riahi et al. (2013) กลับพบว่าการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพคล่องของตลาดที่วัดด้วย Relative Spread และ Depth ดังนั้นผู้ศึกษาจึงคาดว่าจะพบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ และอัตราการหมุนเวียนหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมธนาคาร กลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัยตามสมมติฐาน ดังนี้

$H_{0,1}$: ระดับการจัดการกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์

$H_{1,1}$: ระดับการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์

$H_{0,2}$: ระดับการจัดการกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการหมุนเวียนหลักทรัพย์

$H_{1,2}$: ระดับการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับอัตราการหมุนเวียนหลักทรัพย์

● วิธีการศึกษา ●

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2552 – 2554 โดยครอบคลุมทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมธนาคาร กลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย เนื่องจากมีแนวทางปฏิบัติในเรื่องโครงสร้างคณะกรรมการเพื่อส่งเสริม

ธรรมาภิบาลของธนาคารพาณิชย์ซึ่งแตกต่างจากธุรกิจ และลักษณะการดำเนินธุรกิจ และโครงสร้างการเงินของบริษัทเหล่านี้ แตกต่างจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอื่น ประกอบกับกลุ่มบริษัทเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของหน่วยงานเฉพาะ และมีหลักเกณฑ์อื่นๆ ในการกำกับดูแลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ทั่วไปของตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้บริษัทที่ใช้ในการศึกษา ต้องมีข้อมูลงบการเงินครบถ้วนทุกปี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลงบการเงินรายปี, ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ และอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์

แบบจำลองวัดรายการคงค้างที่ใช้ดุลยพินิจผู้บริหาร

แบบจำลองรายการคงค้างมีหลากหลายวิธี แต่ละแบบจำลองมีทั้งข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาว่าให้ความสำคัญกับรายการคงค้างกับประเภทใด เช่น รายการคงค้างระยะสั้น รายการคงค้างระยะยาว เป็นต้น และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มข้อมูลที่ต้องการศึกษานั้นมีลักษณะอย่างไร ซึ่งแบบจำลองที่นำไปใช้กับกลุ่มข้อมูลหนึ่งสามารถตรวจพบระดับการจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารได้ดี แต่อาจไม่เหมาะกับอีกข้อมูลอีกชุดหนึ่งก็ย่อมเป็นไปได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แบบจำลองรายการคงค้าง Dechow and Dichev (2002) โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้าง (Accruals) กับกระแสเงินสด (Cash Flows) โดยรายการคงค้างจะช่วยพยากรณ์กระแสเงินสดรับหรือกระแสเงินสดจ่ายในอนาคต รายการคงค้างจะมีการเคลื่อนย้ายหรือปรับปรุงการรับรู้รายการของกระแสเงินสดในช่วงเวลาถัดไป รายการคงค้างนับว่าเป็นรายการที่ถูกใช้บ่อยตามข้อสมมติทางบัญชีและการประมาณการต่างๆ แบบจำลองดังกล่าวมุ่งเน้นที่รายการเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) เพราะการรับรู้กระแสเงินสดมี

ความสัมพันธ์กับรายการเงินทุนหมุนเวียน โดยทั่วไปเกิดขึ้นภายในหนึ่งปี โดยเกิดแนวคิดที่ว่า กำไรเกิดจากผลรวมของกระแสเงินสดและรายการคงค้าง (Earnings = CFO + Accruals) และกระแสเงินสดในทุกช่วงเวลาจัดเป็นได้ 3 กลุ่ม คือ 1) กระแสเงินสดที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายเป็นกำไรสุทธิแล้ว 2) กระแสเงินสดที่รับหรือจ่ายในเวลาเดียวกับที่ถูกรับรู้เป็นกำไรสุทธิแล้ว 3) เงินสดรับหรือเงินสดจ่ายที่เกิดขึ้นก่อนการรับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเป็นกำไรสุทธิแล้ว และพบว่ากำไรในปัจจุบัน เกิดจากกระแสเงินสดในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตบวกด้วยการปรับปรุงรายการประมาณการข้อผิดพลาด ทั้งนี้แบบจำลองนี้มุ่งเน้นที่กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เนื่องจากกำไรและการเปลี่ยนแปลงของรายการเงินทุนหมุนเวียน จะช่วยพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคตได้

● แบบจำลอง ●

โดย
$$\Delta WWC_t = b_0 + b_1 CFO_{t-1} + b_2 CFO_t + b_3 CFO_{t+1} + \epsilon_t$$

$$\Delta WWC = \Delta AR + \Delta Inventory - \Delta AP - \Delta TP + \Delta Other CA - \Delta Other CL$$

ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหา Heteroscedasticity ซึ่งมักเกิดขึ้นใน ข้อมูลแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Data) ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรทุกตัวมาหารด้วยขนาดของสินทรัพย์ (Total Assets)

● การวัดค่าตัวแปร ●

ตารางที่ 3.1 สรุปการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปร	ตัวย่อ	การวัดค่า
ตัวแปรอิสระ:		
รายการคงค้างที่ใช้ดุลบัญชีเบ็ดเสร็จ	DA	แบบจำลอง Dechow and Dichev (2002)
ตัวแปรตาม		
ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (รายวัน)	TVOL	log (Avg.Daily Trading Volume ณ วันที่ 1 เม.ย. - 31 มี.ค.)
อัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์	TTURN	ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ / ค่าเฉลี่ยปริมาณเงินคงค้างตามบัญชี ณ วันที่ 1 เม.ย. - 31 มี.ค.
ตัวแปรควบคุม		
ขนาดกิจการ	SIZE	log (Market value) ณ สิ้นสุดปีของเดือน มี.ค.ในปีถัดไป
ผลตอบแทนหลักทรัพย์	RETURN	log (P _t /P _{t-1}): P = ราคาหลักทรัพย์
ความผันผวนของผลตอบแทน	VOLRETURN	STD (RETURN)

● ผลการศึกษาและอภิปราย ●

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ส่วนเบี่ยงเบนฯ
ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (หน่วย : พันหุ้น/วัน)	7,655.60	458,000	0.35	26,371.06
อัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์(%/วัน)	0.51	4.98	0.01	0.71
ระดับการจัดการกำไร	-0.16	4.86	-7.65	1.92
ขนาดกิจการ(ล้านบาท)	15,553.07	910,661.30	10.93	63,132.27
ผลตอบแทนหลักทรัพย์ (% / วัน)	0.10	1.20	-0.86	0.19
ความผันผวนของผลตอบแทน(% / วัน)	0.03	0.15	0.00	0.02

จากกลุ่มตัวอย่างพบว่าค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดของข้อมูล มีความแตกต่างกันเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ปริมาณซื้อขายหลักทรัพย์ต่อวัน มีค่าตั้งแต่ 350หุ้น ถึง 458,000,000 หุ้นเช่นเดียวกับอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์ต่อวัน ก็มีความแตกต่างกัน ตั้งแต่ 0.01% ถึง 4.98% ระดับการจัดการกำไร มีทั้งระดับการจัดการ

กำไรที่เพิ่มขึ้น (ค่าบวก) และระดับการจัดการกำไรที่ลดลง (ค่าลบ) แต่โดยเฉลี่ยแล้วมีระดับการจัดการกำไรลดลง (ค่าลบ) ส่วนขนาดกิจการ ก็ยังมีความแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ 10.93 ล้านบาท ถึง 910,610.30 ล้านบาท ทั้งนี้ผลตอบแทนหลักทรัพ์ต่อวัน ก็มีทั้งผลตอบแทนที่เป็นค่าบวก และค่าลบ แสดงให้เห็นว่านักลงทุนบางรายอาจเลือกลงทุนในหลักทรัพ์ที่ยังไม่ดีพอ หรืออาจมีปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อผลตอบแทนเข้ามาเกี่ยวข้องนอกจากนี้ความผันผวนของผลตอบแทนต่อวัน มีความแตกต่างกันน้อยมาก คือ มีค่าตั้งแต่ 0% ถึง 0.15%

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพ์ (TVOL)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (b)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ^b (Standardized Errors)	t-statistic
ค่าคงที่	3.5550	1.3596	0.0091
DA ^a	0.4368	0.0508	0.0000 ***
SIZE ^a	0.3780	0.0571	0.0000 ***
RETURN ^a	0.5617	0.5780	0.3314
VOLRETURN ^a	0.5816	0.1020	0.0000 ***

Dependent Variable: ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพ์ (TVOL)

R-squared = 0.2719 , Adjusted R-squared = 0.2692

Number of Observation: 1,073

^bWhiteHeteroskedasticity-Consistent Standard Errors and Covariance

หมายเหตุ *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

^aคำอธิบายตัวแปร

TVOL = ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพ์ วัดโดยค่า Logarithmของปริมาณการซื้อขายหลักทรัพ์รายวันโดยเฉลี่ยทั้งปี

DA = ระดับการจัดการกำไร วัดโดยแบบจำลอง Dechow and Dichev (2002)

SIZE = ขนาดกิจการ วัดโดย Logarithm ของมูลค่าตลาดจากการซื้อขายหลักทรัพ์ ณ สิ้นเดือน มี.ค. ของทุกปี

RETURN = ผลตอบแทนหลักทรัพ์วัดโดยค่าเฉลี่ยของค่า Logarithm ของราคาปิดรายวันของวันปัจจุบัน (day t) หาดด้วยราคาปิดรายวันของวันก่อนหน้า 1 วัน (day t-1) ในแต่ละปีที่ทำการซื้อขายหลักทรัพ์

VOLRETURN = ความผันผวนของผลตอบแทนวัดโดยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยผลตอบแทนหลักทรัพ์รายวันในแต่ละปีที่ทำการซื้อขายหลักทรัพ์

จากตารางที่ 4.3 ระดับการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพ์ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% กล่าวคือ หากกิจการมีการระดับการจัดการกำไรที่สูงขึ้นหรือเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีปริมาณการซื้อขายหลักทรัพ์เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งตัวแปรควบคุม คือ ขนาดกิจการและความผันผวนของผลตอบแทน ก็มี ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ในทิศทางเดียวกับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพ์ แต่ผลตอบแทน กลับไม่มีความสัมพันธ์

กับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างการจัดการกำไรกับอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ โดยประมาณ (b)	ค่าความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน ^b (Standardized Errors)	t-statistic
ค่าคงที่	1.3980	0.3147	0.0000
DA ^a	0.0552	0.0142	0.0001***
SIZE ^a	-0.0599	0.0135	0.0000***
RETURN ^a	0.4428	0.1635	0.0069***
VOLRETURN ^a	0.1447	0.0255	0.0000***

Dependent Variable : อัตราหมุนเวียนหลัก
ทรัพย์ (TTURN)

R-squared = 0.1602

Adjusted R-squared = 0.1570

Number of Observation: 1,073, หมายเหตุ ***
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

^bWhiteHeteroskedasticity-Consistent
Standard Errors and Covariance

^aคำอธิบายตัวแปร

TTURN = อัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์ วัดโดย
ค่าเฉลี่ยทั้งปีของการซื้อขายหลักทรัพย์ (ปริมาณการ
ซื้อขายหลักทรัพย์ต่อวัน/ปริมาณหุ้นจดทะเบียน)
x 100

คำอธิบายตัวแปรอื่นแสดงในตารางที่ 4.3

จากผลการทดสอบพบว่า บริษัทในทุกกลุ่ม
อุตสาหกรรมยกเว้นกลุ่มธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์
ประกันชีวิตและประกันภัย ระดับการจัดการกำไรมี
ความสัมพันธ์กับอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์ โดยม
ีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% กล่าวคือ
หากกิจการมีการระดับการจัดการกำไรที่สูงขึ้นหรือ

เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์เพิ่ม
มากขึ้น อีกทั้งตัวแปรควบคุม ทั้งผลตอบแทน และ
ความผันผวนของผลตอบแทน ก็มีความสัมพันธ์อย่าง
มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยมีความ
สัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์
แต่ในขณะที่ ขนาดของกิจการ ก็มีความสัมพันธ์
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% แต่กลับม
ีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราหมุนเวียน
หลักทรัพย์

● สรุปผลการศึกษา ●

จากผลการศึกษาพบว่าการจัดการกำไร
มีความสัมพันธ์กับปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์
และอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์ โดยมีความสัมพันธ์
ในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อมีการเพิ่มระดับของการ
จัดการกำไร ส่งผลให้ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์
และอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์ เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน
สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักลงทุนรายย่อยใน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีพฤติกรรม
Noise Trader เป็นจำนวนมาก นั่นคือ ตอบสนองต่อ
ข้อมูลข่าวสารทุกข้อมูลที่ได้รับ ไม่ว่าจะเป็ข่าวจริง
หรือข่าวเท็จ แม้ว่านักลงทุนรายย่อยจะมีพฤติกรรม
การลงทุนแบบ Informed Trader ก็ตาม (ธนโชติบุญ
วรโชติ, 2554) รวมถึงปัจจัยในการกำหนดปริมาณ
การซื้อขายหลักทรัพย์ และอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์
ไม่ได้มาจากระดับการจัดการกำไรเพียงอย่างเดียว
หากแต่ยังคงมีปัจจัยอื่น ๆ เป็นตัวกระตุ้นหรือชะลอ
ปริมาณการซื้อขายและอัตราหมุนเวียนหลักทรัพย์
เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผล
งานวิจัยของ พรจิตรา จวบฤกษ์เย็น และ ธนโชติ บุญ
วรโชติ (2556) ที่พบว่านักลงทุนแต่ละกลุ่มมีการ
รับรู้ข้อมูลไม่พร้อมกันจึงส่งผลต่อการตัดสินใจใน

การซื้อขายหลักทรัพย์ในปริมาณที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) ควรให้ความสำคัญกับการกำกับดูแล (Corporate Governance) และให้ความรู้แก่นักลงทุน ในขณะที่ตัวนักลงทุนก็ควรใส่ใจในการศึกษาหาข้อมูล เพื่อไม่ให้มีต้นทุนในการลงทุนที่สูง นั่นคือ ค่าธรรมเนียมในการซื้อขาย อีกทั้งในภาพรวมตลาดที่มีปริมาณการซื้อขายสูงมากเกินไป โดยเฉพาะการซื้อขายที่ไม่ได้เกิดจากข่าวหรือข้อมูลที่มีคุณภาพ จะแสดงถึงตลาดที่มีความผันผวนและไม่เป็นที่น่าสนใจของนักลงทุน

● บรรณานุกรม ●

เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และ วิศรุต ศรีบุญนาถ. ม.ป.ป. คุณภาพกำไรและตัวชี้วัด (ตอนที่ 1) (Earning Quality and Earnings Attributes-I). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนโชติ บุญวรโชติ. 2554. พฤติกรรมแบบ Noise trader ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Noise Trading Behavior in SET.” สถาบันวิจัยเพื่อตลาดทุน CMRI Working Paper 2554 (3).

ปิติพร โพธิ์จันทร์. 2556. การจัดการกำไรก่อนและหลังการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน. การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรจิตรา จวบฤกษ์เย็น และ ธนโชติ บุญวรโชติ. 2556. “ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของนักลงทุนแต่ละประเภทและอัตราผลตอบแทนจากดัชนีหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย Relationship Between Trading Volumes of Investor Groups and Stock

Index Returns on the Stock Exchange of Thailand.” ว. เกษตรศาสตร์ (สังคม) 2556 (34): 60-76.

พิมพ์ชนก ต้นตะนา. 2554. การจัดการกำไรผ่านรายการพึงรับพึงจ่ายของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่สาธารณชนเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรศักดิ์ ทุ้มมานนท์. 2543. คุณรู้จัก Creative accounting และ คุณภาพกำไร แล้วหรือยัง?. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2552. แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552).

สันสกฤต วิจิตรเลขการ. 2556. คุณภาพกำไรและการวิเคราะห์กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัจฉรา โยมสินธุ์. 2555. 365+1...คำศัพท์การเงินและการลงทุน. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Dechow P M and Dichev I. D. 2002 “The Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors” *The Accounting Review* 2002 (77): 35-59.

Dechow, P. et al. 2010. “Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants and their

consequences.” *Journal of Accounting and Economics* 2010 (50): 344-401.

Fathi, S. et al. 2011. "The Effect of Earnings Management on Stock Liquidity of Listed Companies in Tehran Stock

Exchange." **Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business** 2011 (8): 424-430.

Fathi, s. et al. 2012. "Examining the Relation between Stock Liquidity and Trading Characteristics in Tehran Stock

Exchange." **Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business** 2012 (12): 339-349.

Jensen, M. C. and W. H. Meckling. 1976. "Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure." **Journal of Financial Economics. Harvard University: 305-360.**

Riahi, Y. et al. 2013. "The impact of Earnings Management on Liquidity: Case of the Tunisian Stock Market." **International Journal of Business and Commerce** 2013 (10): 38-57.

● ● ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทน
กรรมการ และความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการ
ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relationship between Corporate Governance and
Director Compensation and The Relationship between Management
Compensation and Firm Performance of Listed Companies on the
Stock Exchange of Thailand ● ●

ณัฐวุฒิ ทรัพย์สมบัติ¹ และ สุธาวลัย พฤกษ์อำไพ²

Nuthawut Sabsombat and Suthawan Prukumpai

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปีพ.ศ. 2553 - 2555 ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการ โดยตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้สนับสนุนให้กิจการกำหนดรูปแบบการจ่ายผลตอบแทนกรรมการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานของกรรมการแต่ละคนเพื่อจะช่วยเหลือลดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) ที่อาจเกิดขึ้น และพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของกิจการซึ่งพิจารณาทั้งมุมมองทางบัญชีและมุมมองทางตลาด ทั้งนี้เนื่องจาก การกำหนดผลตอบแทนผู้บริหารในระดับที่น่าพอใจนั้น จะทำให้ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการบริหารกิจการให้มีประสิทธิภาพ และจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกิจการสูงขึ้น

คำสำคัญ :: การกำกับดูแลกิจการ, ผลตอบแทนกรรมการ, ผลตอบแทนผู้บริหาร, ผลการดำเนินงานของกิจการ

ABSTRACT

This paper aims 1) to investigate the association between corporate governance and director compensation and 2) to examine the relationship between management compensation and firm performance of listed companies on the Stock Exchange of Thailand during 2010 to 2012. The results show a positive association between corporate governance and director compensation. The good corporate governance structure promotes the performance driven for director compensation system. As a result, it would lower the

possibility of agency problem. MoreoverIn addition, there is a positive association between management compensation and firm performance represented by both accounting-based and marketing-based measurement. This is because the reasonable the Stock Exchange of Thailand who are either unable or take longer process to discriminate the quality of information disseminated into the market (Boonworachote, 2011).

Keywords : Corporate Governance, Director Compensation, Management Compensation, Firm Performance

¹ โครงการปริญญาโท การบัญชี ภาคพิเศษ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900 email: nu_thaw_ut@hotmail.com

² ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

บทนำ ●●

ในการดำเนินธุรกิจนั้นความเป็นเจ้าของในกิจการอาจกระจายไปสู่ผู้ถือหุ้นจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้ถือหุ้นทุกรายไม่สามารถเข้ามาบริหารงานได้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ถือหุ้นในฐานะตัวการจึงจำเป็นต้องเลือกตัวแทนเข้ามาดำเนินการบริหารงานแทนซึ่งก็คือกรรมการและผู้บริหาร แต่เนื่องจากตัวการและตัวแทนอาจมีความต้องการที่ไม่ตรงกัน โดยตัวแทนอาจมุ่งสร้างผลกำไรในระยะสั้นมากจนเกินไป เนื่องจากการกำหนดผลตอบแทนของตนถูกพิจารณาจากผลกำไรในแต่ละปี โดยมองข้ามหรือลดการลงทุนในระยะยาว จึงที่อาจส่งผลให้กิจการต้องเผชิญกับความเสียหายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวซึ่งถือว่าเป็นความต้องการที่แท้จริงของตัวการ ดังนั้นจึงอาจเกิดเนื่องจากการกำหนดนโยบายหรือ กำหนดเครื่องมือในการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกัน และท้ายที่สุดก่อให้เกิดผลเสียกับองค์กรโดยรวม ดังนั้นเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว (Agency Problem; Jensen and Meckling, 1976) กิจการอาจพิจารณานำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือการบริหารจัดการต่างๆ ทั้งในเรื่องของสิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส รวมทั้งความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

โดยทั่วไป ผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร แต่ในบางครั้งพบว่า ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายในระยะสั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลการปฏิบัติงานของตน โดยเป้าหมายดังกล่าวนี้อาจไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของกิจการในระยะยาว และท้ายที่สุดอาจส่งผลเสียหายให้แก่กิจการ เช่นในปีค.ศ.

2001 กรณี Enron ถูกฟ้องล้มละลายโดยผู้ถือหุ้น เนื่องจากราคาหลักทรัพย์ตกลงจาก 90.75 ดอลลาร์สหรัฐ เหลือไม่ถึง 1 ดอลลาร์สหรัฐ โดยมีสาเหตุหนึ่งมาจากการที่กิจการกำหนดผลตอบแทนผู้บริหารให้ผูกติดกับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานระยะสั้น เช่น ยอดขาย หรือ ราคาหลักทรัพย์ เป็นต้น ส่งผลให้ผู้บริหารแต่ละรายมุ่งเพิ่มยอดขายและราคาหลักทรัพย์ โดยไม่คำนึงถึงกำไรหรือคุณภาพของกระแสเงินสด ในขณะที่เดียวกันระบบบัญชีก็ถูกออกแบบให้สะท้อนตัวเลขดังกล่าวอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้บริหารได้รับโบนัสจำนวนมาก ท้ายที่สุด Enron ซึ่งเป็นบริษัทที่มีสินทรัพย์มูลค่าสูงสุดแห่งหนึ่งในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาต้องถูกฟ้องล้มละลาย เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อผู้ถือหุ้นจำนวนมาก จะเห็นได้ว่า การกำหนดผลตอบแทนผู้บริหารอาจเป็นส่วนหนึ่งในเครื่องมือการกำกับดูแลกิจการที่ดี อีกทั้งยังอาจส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของผู้บริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกิจการได้

การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสำคัญต่อกิจการ เพราะจะแสดงให้เห็นถึงการมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงถือได้ว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัท และสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริสชี้แนะเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นปรัชญาที่มุ่งเน้นความสมดุลและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยให้ความสำคัญกับการใช้ความรู้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และคำนึงถึงคุณธรรม

จะเห็นได้ว่าการกำหนดผลตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารมีความสำคัญในโลกธุรกิจ

ปัจจุบัน และเป็นเรื่องทีบุคคลภายนอกให้ความสนใจ เพราะจำนวนผลตอบแทนนั้นอาจไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของกิจการและการปฏิบัติงานของกรรมการและผู้บริหาร อีกทั้งการจ่ายผลตอบแทนที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว อาจเป็นสัญญาณที่สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของระบบการกำกับดูแลกิจการขององค์กร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเรื่องผลตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารมาเชื่อมโยงระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของกิจการ และเนื่องจากคณะกรรมการบริษัทถือเป็นหัวใจของการสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้เกิดขึ้นในองค์กร ส่วนผู้บริหารถือเป็นบุคคลสำคัญในองค์กรที่จะทำให้เกิดมูลค่ากิจการหรือผลการดำเนินงานของกิจการ จึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการ และความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของกิจการทั้งมุมมองทางด้านบัญชีและมุมมองทางด้านการตลาด

● ทฤษฎีการเลือกสรร ●

ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการและผู้บริหาร

กิจการที่มีการระดมเงินทุนจากประชาชน หรือบุคคลภายนอกเข้ามา ลักษณะการบริหารจัดการจำเป็นต้องแบ่งแยกหน้าที่ของเจ้าของเงินและผู้บริหารจัดการองค์กร โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียน บทบาทของ “เจ้าของเงิน” “บริษัท” และ “ผู้จัดการ” ย่อมต้องแยกจากกัน โดยเจ้าของเงินทุนหรือผู้ถือหุ้นทุกคนอาจไม่สามารถบริหารจัดการองค์กรเองได้ จึงมีการแต่งตั้ง “กรรมการ” เพื่อเป็นผู้แทนและบริหารบริษัทในรูปของ “คณะกรรมการ” และโดยมากคณะกรรมการก็ไม่ได้จัดการบริษัทเอง แต่จะแต่งตั้งผู้จัดการหรือผู้บริหาร ทำหน้าที่บริหารจัดการบริษัทอีกชั้นหนึ่ง โดยคณะกรรมการในฐานะผู้แทนของผู้ถือหุ้น

จึงมีหน้าที่ ความรับผิดชอบในการดูแลให้ผู้จัดการบริหารกิจการให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2547)

● ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ●

มนวิกา ผดุงสิทธิ์ (2548) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ว่าเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ (Principal) ที่เป็นผู้กำหนดขอบเขตงานที่ต้องทำ และตัวแทน (Agent) ที่เป็นเสมือนตัวแทนของตัวการในการปฏิบัติงานตามขอบเขตนั้น ซึ่งอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ 2 ประเภท คือ 1) Adverse Selection เป็นปัญหาที่ตัวการไม่สามารถแน่ใจได้ว่าตัวแทนที่ถูกเลือกเข้ามานั้น จะมีความสามารถในการทำงานได้สอดคล้องกับผลตอบแทนที่ได้รับหรือไม่ และ 2) Moral Hazard เป็นปัญหาที่ตัวการไม่สามารถแน่ใจว่าเมื่อเลือกตัวแทนเข้ามาเป็นตัวแทนแล้ว ตัวแทนนั้นได้ใช้ความพยายามสูงสุดในการทำงานหรือไม่ ซึ่งในกรณีของบริษัท ตัวการ (Principal) ก็คือผู้ถือหุ้น และ ตัวแทน (Agent) ก็คือกรรมการและผู้บริหาร โดยทฤษฎีตัวแทนได้ระบุว่าบริษัทจะต้องมีสัญญา (Contract) ที่มีประสิทธิภาพเพื่อดึงดูดให้กรรมการและผู้บริหารทำงานโดยมุ่งที่ผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเป็นหลัก ดังนั้น การจ่ายผลตอบแทนให้กับกรรมการและผู้บริหารควรจัดเป็นสัญญาที่บริษัทใช้ในการจูงใจให้กรรมการและผู้บริหารปฏิบัติงานให้มีผลสอดคล้องกับผลตอบแทนที่ได้รับ อีกทั้งการกำกับดูแลกิจการที่ดียังส่งผลให้ความขัดแย้งระหว่าง ตัวการ และตัวแทนลดลง เนื่องจากกรรมการและผู้บริหารได้ทำงานด้วยความระมัดระวัง มุ่งเน้นที่ประโยชน์ขององค์กรโดยรวม ซึ่งอีกทั้งทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีการรับรู้และเชื่อมั่นว่าบริษัทดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ส่งผลให้

Agency Cost ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนของกิจการ ลดลง และมูลค่าของกิจการ (Firm value) สูงขึ้น ในท้ายที่สุด

● ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการ ●

แนวคิดเรื่องการกำกับดูแลกิจการ ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในระดับสากล นับตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย และกรณีการล่มสลายของบริษัท Lehman Brothers และ Enron เป็นต้นมา โดยการกำกับดูแลกิจการมีบทบาทมากขึ้นโดยเฉพาะองค์กรที่เป็นบริษัทมหาชน เนื่องจากต้องรับผิดชอบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้มีส่วนได้เสีย) จำนวนมาก โดย OECD ได้ให้คำนิยามของการกำกับดูแลกิจการคือ “ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพึงได้รับการปฏิบัติอย่างอย่างเป็นธรรม นั่นคือ เจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้น ผู้ซื้อสินค้า ผู้ขายสินค้า พนักงานลูกจ้าง เจ้าหนี้ รัฐบาล และสังคมโดยรวม ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม และเสมอภาค นอกจากนี้ การกำกับดูแลกิจการ ยังรวมถึง ระบบการบริหาร และควบคุมการดำเนินงานภายในของบริษัท เพื่อให้บริษัทสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นในระยะยาว (OECD, 2004, p.11)”

การกำหนดผลตอบแทนกรรมการ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถมาดำรงตำแหน่ง รักษาบุคคลไว้ และจูงใจการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย แต่จากลักษณะของรายการแล้ว ผลตอบแทนดังกล่าวอาจเข้าข่ายเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกันได้ เพราะเป็นเรื่องที่กรรมการมีส่วนได้เสียโดยตรงในเรื่องที่พิจารณาดังนั้น ผลตอบแทนนี้จึงควรที่จะเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ และผลการปฏิบัติงาน ของ

กรรมการแต่ละราย และกำหนดหรือประเมินโดยบุคคลอื่นที่ดูแลการทำหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว ซึ่งต้องไม่ใช่ผู้ได้รับผลตอบแทนนั่นเอง (บรรษัทภิบาลแห่งชาติ, 2556)

จากการศึกษาเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการโดย Basu et al. (2007) ที่ทำการศึกษากับข้อมูลบริษัทประเทศญี่ปุ่น ปีค.ศ. 1992-1997 และพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่าง สัดส่วนกรรมการอิสระ และขนาดบริษัท กับผลตอบแทนผู้บริหาร ในทางตรงกันข้ามนอกจากนี้ Ryan and Wiggins (2004) ได้ศึกษาข้อมูลผลตอบแทนผู้บริหารจาก Standard & Poor’s ExecuComp ในปีค.ศ. 1995-1997 ซึ่งเป็นข้อมูลบริษัทที่อยู่ในตลาด S&P 500, Midcap 400 และ Small cap 600 โดยพบว่าขนาดของกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลตอบแทนผู้บริหาร อย่างไรก็ตาม Lawrence and Stapledon (1999) ได้ศึกษาบริษัทในประเทศออสเตรเลียปีค.ศ. 1985-1995 แต่ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง สัดส่วนกรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบกับผลค่าตอบแทนผู้บริหาร สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย อย่างเช่น อภิชาติ โตรุ่ง (2553) ได้พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระ ขนาดคณะกรรมการ และขนาดบริษัท กับผลตอบแทนกรรมการโดยศึกษากับข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET 100 ในปีพ.ศ. 2549-2551 เช่นเดียวกับ Panyaphuntrakun (2009) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขนาดคณะกรรมการ และการแบ่งแยกตำแหน่งระหว่างผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการ กับผลตอบแทนกรรมการ โดยศึกษากับบริษัทจดทะเบียนฯ ปีค.ศ. 2004-2007 อย่างไรก็ตาม อรุณี ช่างสุวรรณ (2553) ได้ศึกษากับบริษัทจดทะเบียนฯ ปีพ.ศ. 2552 และกลับไม่พบความสัมพันธ์

ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระกับอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของผลค่าตอบแทนผู้บริหาร

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะพบว่าหากกิจการนำแนวทางการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาประยุกต์ใช้กับองค์กร ในส่วนของความรับผิดชอบของกรรมการ จะให้องค์กรเกิดความโปร่งใส และลดปัญหาความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ระหว่างกรรมการและผู้

ถือหุ้นได้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องการจ่ายผลตอบแทนให้กรรมการ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของสมมติฐานการศึกษาที่ 1 คือ

H₁: การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนกรรมการ

³ กรรมการ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้นให้เข้ามาทำหน้าที่ในการจัดการบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับและมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กร

● ความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลดำเนินงานของกิจการ ●

การกำหนดผลตอบแทนของกรรมการผู้จัดการและผู้บริหารระดับสูง ควรเป็นไปตามหลักการและนโยบายที่คณะกรรมการกำหนดภายในกรอบที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น และเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท ระดับผลตอบแทนที่เป็นเงินเดือน โบนัส และผลตอบแทนคงใจในระยะยาว ควรสอดคล้องกับผลงานของบริษัทและผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารแต่ละคน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549)

Gentry (2010) ได้เสนองานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินทั้งในเชิงการบัญชีและการตลาด ซึ่งสรุปได้ว่า การใช้วิธีการวัดผลการดำเนินงานของกิจการเพียงแค่มุมมองใดมุมมองหนึ่งอาจไม่สามารถนำไปสู่ข้อสรุปของผลการดำเนินงานที่ถูกต้องและสมบูรณ์ได้ เนื่องจากการวัดผลการดำเนินงานทั้งเชิงการบัญชีและการตลาดสะท้อนมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาทั้งมุมมองทางบัญชี ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กับ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และมุมมองการตลาด ได้แก่ อัตราส่วน Tobin's Q

จากการศึกษาเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของกิจการ โดย Kato and Kubo (2003) ศึกษาข้อมูลบริษัทในประเทศญี่ปุ่นในปีค.ศ. 1986-1995 พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อีกทั้งยังพบความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลตอบแทนของหุ้น เช่นเดียวกับ Merhebi et al. (2006) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียนในประเทศออสเตรเลีย โดยเลือก 500 บริษัทแรกที่สร้างกำไรสูงสุด

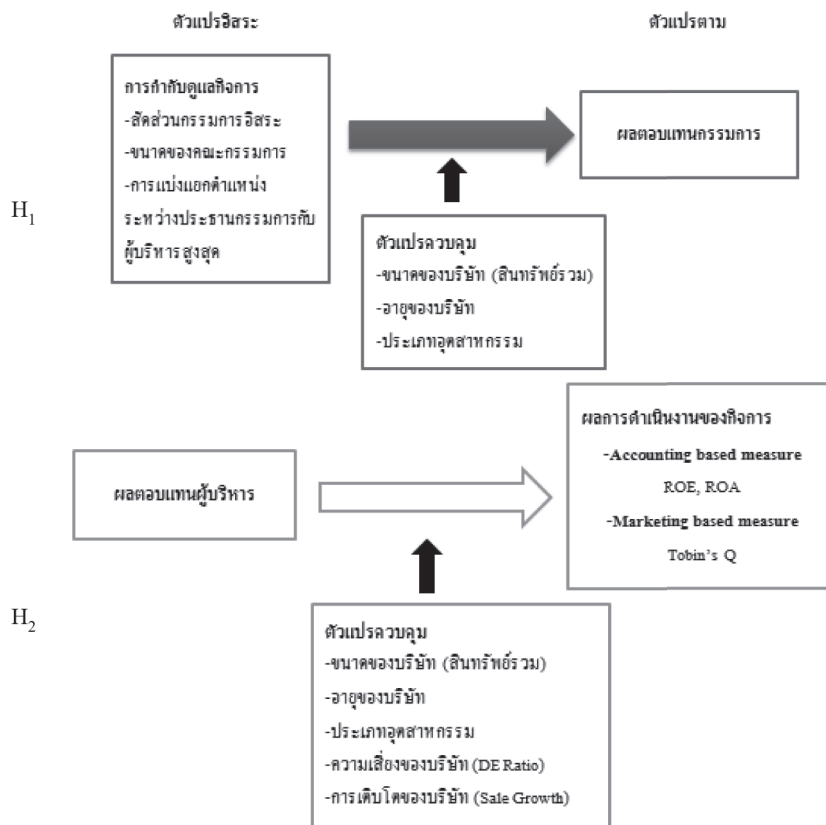
ในปีค.ศ. 1990-1999 พบว่า ผลตอบแทนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ผลการดำเนินงานของกิจการซึ่ง วัดโดย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และ ผลตอบแทนของหุ้น สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย เช่น อัญชลี ทศนวงศ์ (2553) ได้ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในปีพ.ศ. 2546-2551 พบว่าผลตอบแทนผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งวัดโดยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม แต่กลับไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของผู้บริหารกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี นอกจากนี้มีงานวิจัยของ พรชนก วิถีธรรม (2554) ได้ศึกษากับบริษัทจดทะเบียนฯ ในปีพ.ศ. 2549-2553 โดยพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับผลตอบแทนผู้บริหาร แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์กับผลตอบแทนของผู้บริหาร

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นจึงเป็นที่มาของสมมติฐานการศึกษาที่ 2 คือ

H₂ : ผลตอบแทนผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของกิจการ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการบริษัทถือเป็นหัวใจของการสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่เกิดขึ้นในองค์กร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของกิจการ เพราะผู้บริหารถือเป็นบุคคลสำคัญในองค์กรที่จะทำให้เกิดมูลค่ากิจการหรือผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังภาพต่อไปนี้

⁴ กรรมการผู้จัดการและผู้บริหารระดับสูง หรือ เรียกว่าผู้บริหาร หมายถึง สมาชิกในองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรและประสานภารกิจของบุคคลอื่นในองค์กรให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ รวมทั้งเป็นผู้แก้ไขปัญหาอุปสรรคและขจัดความยุ่งยาก

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3. วิธีการศึกษา

3.1. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปีพ.ศ. 2553-2555 ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม โดยไม่รวมถึงบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการดำเนินงาน บริษัทจดทะเบียนที่ถูกถอดถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์ในช่วงระยะเวลาของการศึกษา และบริษัทจดทะเบียนที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนในช่วงปีพ.ศ. 2553-2555 ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตามที่สนใจศึกษา โดยความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทน

กรรมการมีจำนวน 1,213 ข้อมูล ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลดำเนินงานของกิจการมีจำนวน 1,033 ข้อมูล

ทั้งนี้โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ ผลตอบแทนกรรมการ และผลตอบแทนผู้บริหาร เก็บรวบรวมมาจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ณ สิ้นรอบบัญชี ส่วนข้อมูลผลการดำเนินงานของกิจการ ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และการคำนวณอัตราส่วน Tobin's Q รวมถึงการคำนวณราคาตัวแปรควบคุมทุกตัว ได้เก็บรวบรวมมาจากฐานข้อมูลออนไลน์ SETSMART จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.2. แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ใช้แบบจำลองที่ 1 ส่วนการทดสอบ ? สมมติฐานที่ 2 ใช้แบบจำลองที่ 2, 3 และ 4

แบบจำลองที่ 1:

$$DCOMP_i = b_1 [INBOARD_i] + b_2 [BOARDSIZE_i] + b_3 [SEPARATE_i] + b_4 [FIRMSIZE_i] + b_5 [FIRMAGE_i] + b_6 [INDUS]$$

แบบจำลองที่ 2 :

$$ROA_i = b_1 [MCOMP_i] + b_2 [FIRMSIZE_i] + b_3 [FIRMAGE_i] + b_4 [INDUS] + b_5 [RISK_i] + b_6 [GROWTH_i]$$

แบบจำลองที่ 3 :

$$ROE_i = b_1 [MCOMP_i] + b_2 [FIRMSIZE_i] + b_3 [FIRMAGE_i] + b_4 [INDUS] + b_5 [RISK_i] + b_6 [GROWTH_i]$$

แบบจำลองที่ 4:

$$TOBINQ_i = b_1 [MCOMP_i] + b_2 [FIRMSIZE_i] + b_3 [FIRMAGE_i] + b_4 [INDUS] + b_5 [RISK_i] + b_6 [GROWTH_i]$$

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมวลผลแบบจำลองโดยใช้เทคนิค Cross-Sectional Multiple Regression Model เพราะคาดว่าระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา 3 ปี ไม่น่าจะมีผลในเรื่องมิติของเวลาต่อตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	ตัวย่อ	การวัดค่า
ตัวแปรอิสระ:		
สัดส่วนกรรมการอิสระ:	INBOARD	จำนวนกรรมการอิสระ / จำนวนกรรมการทั้งหมด:
ขนาดคณะกรรมการ	BOARDSIZE	จำนวนกรรมการทั้งหมด:
การแบ่งแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับผู้บริหารสูงสุด	SEPARATE	• ประธานกรรมการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุด = 0 • ประธานกรรมการไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุด = 1
ผลตอบแทนผู้บริหาร	MCOMP	(เงินเดือนรวมของผู้บริหารทั้งปี + ผลตอบแทนอื่นที่เป็นตัวเงิน) / จำนวนผู้บริหาร
ตัวแปรตาม		
ผลตอบแทนกรรมการ	DCOMP	(เงินเดือนรวมของกรรมการทั้งปี + ผลตอบแทนอื่นที่เป็นตัวเงิน) / จำนวนกรรมการ
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	ROA	(กำไรสุทธิ + (1-1) (ดอกเบี้ยจ่าย) + กำไรของผู้ออกหุ้นส่วนน้อย) / สินทรัพย์รวม
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	ROE	(กำไรสุทธิ - เงินปันผลหุ้นสามัญ) / ส่วนของผู้ถือหุ้น
อัตราส่วน Tobin's Q	TOBINQ	(มูลค่าตลาดของหุ้นสามัญ ณ สิ้นปี + หนี้สินรวม) / สินทรัพย์รวม
ตัวแปรควบคุม		
ขนาดของบริษัท	FIRMSIZE	ลอการิทึมของยอดสินทรัพย์รวม
อายุของบริษัท	FIRMAGE	วันที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ / วันที่สิ้นรอบบัญชีปีละปี
ประเภทอุตสาหกรรม	INDUS	ประกอบไปด้วย 8 กลุ่มอุตสาหกรรม
ความเสี่ยงของบริษัท	RISK	หนี้สินรวม / ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม
การเติบโตของบริษัท	GROWTH	(ยอดขายปีปัจจุบัน - ยอดขายปีก่อน) / ยอดขายปีก่อน

⁵ จากการทดสอบเบื้องต้น: ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระกัน พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดัสูงระหว่างผลตอบแทนผู้บริหาร (ตัวแปรอิสระ) กับขนาดของบริษัท (ตัวแปรควบคุม) ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ได้ เนื่องจากตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นหรือมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกตัดตัวแปรควบคุมซึ่งได้แก่ ขนาดของกิจการออกเพื่อความมีประสิทธิผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสมการถดถอยเชิงพหุ

● ผลการศึกษาและอภิปราย ●

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการ (n = 1,213)				
ผลตอบแทนกรรมการ (หน่วย: บาทต่อคนต่อปี)	648,254.69	7,319,145.25	30,625.00	886,851.37
สัดส่วนกรรมการอิสระ (หน่วย: เท่า)	0.40	0.88	0.08	0.08
ขนาดคณะกรรมการ (หน่วย: คน)	10.52	21	5	2.63
การแบ่งแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับผู้บริหารสูงสุด (1 คือ แยก, 0 คือ ไม่แยก)	0.86	1	0	0.35
ความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของกิจการ (n = 1,033)				
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (หน่วย: เท่า)	0.08	0.62	-0.68	0.10
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (หน่วย: เท่า)	0.09	1.40	-5.67	0.33
อัตราส่วน Tobin's Q (หน่วย: เท่า)	1.37	13.41	0.34	0.97
ผลตอบแทนผู้บริหาร (หน่วย: บาทต่อคนต่อปี)	4,653,180.64	42,497,040	337,500	5,187,600.34

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนกรรมการ

ตัวแปร	แบบจำลองที่ 1 ผลตอบแทนกรรมการ (n = 1,213)		
	Coefficient	t-statistic	Adj. R ²
ขนาดคณะกรรมการ	0.084	6.848***	0.283
การแบ่งแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับผู้บริหารสูงสุด	0.337	5.270***	
สัดส่วนกรรมการอิสระ:	0.722	2.735***	
อายุของบริษัท	0.004	1.337	
ขนาดของบริษัท	0.097	5.953***	
ประเภทอุตสาหกรรม		***	

หมายเหตุ: *** คือ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01,

^a คือ White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors and Covariance

ตารางที่ 3 แสดงผลการประมาณค่าจากแบบจำลองที่ 1 ผลการศึกษาซึ่งพบว่าสัดส่วนกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนกรรมการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ โตรุ่ง (2553) Weisbach (1998) Basu et al. (2007) และ Ryan and Wiggins (2004) โดยพบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนกรรมการอิสระที่สูง มีการกำหนดผลตอบแทนกรรมการในระดับสูง สาเหตุอาจเนื่องมาจากการสร้างความเหมาะสมให้กับตำแหน่งหน้าที่ ความรู้ ความสามารถ และ

ประสบการณ์ของคณะกรรมการ ดังนั้นกิจการจึงควรจ่ายผลตอบแทนที่สูงเพื่อเป็นการจูงใจ หรือเหนี่ยวนำกรรมการท่านนั้นๆ ให้อยู่กับบริษัทต่อไป อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาได้ขัดแย้งกับงานวิจัยของอัญชลี ทศนวงศ์ (2553) และอรุณี ช่างสุวรรณ (2553) อาจเพราะความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในอดีตที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ยังพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขนาดคณะกรรมการกับผลตอบแทนกรรมการ เนื่องจากการที่มีอำนาจต่อรองในจำนวนคณะ

กรรมการที่มาก จึงมีอิทธิพลต่อการจ่ายผลตอบแทน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ ไตรุง (2553) อัญชลี ทศนวงศ์ (2553) Boyd (1994) Basu et al. (2007) และ Coakley and Iliopoulou (2006) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ได้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ Anjam (2010) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกรรมการกับผล

ตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร โดยให้เหตุผลไว้ว่าเป็นข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษา เพราะได้เลือกเฉพาะบริษัทจดทะเบียนที่เป็นกลุ่มบริษัทครอบครัวเท่านั้นกับผลตอบแทนกรรมการ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panyaphuntrakun (2009) และ Anjam (2010)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของกิจการ

(n = 1,033)

ตัวแปร	แบบจำลองที่ 2 ROAa		แบบจำลองที่ 3 ROE		แบบจำลองที่ 4 Tobin's Q	
	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic
ผลตอบแทนผู้บริหาร	0.028	7.153***	0.064	5.808***	0.284	7.210***
อายุของบริษัท	0.000	0.185	0.001	0.893	-0.006	-1.917*
ความเสียของบริษัท	-0.007	-3.539***	-0.031	-3.910***	-0.005	-0.979
การเติบโตของบริษัท	0.023	2.235**	0.055	2.629***	0.025	0.857
ประเภทอุตสาหกรรม		***		***		***
Adj. R ²	0.157		0.195		0.124	

หมายเหตุ : *, **, *** คือ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

^a คือ White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors and Covariance

ตารางที่ 4 แสดงผลจากสำหรับแบบจำลองที่ 2, 3 และ 4 ก็พบว่า ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานของกิจการไม่ว่าจะวัดด้วยที่วัดค่าโดยใช้ตัวแปรที่แสดงมุมมองทางบัญชี (อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น) และหรือตัวแปรที่แสดงมุมมองทางการตลาด (Tobin's Q) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัย เช่น อัญชลี ทศนวงศ์ (2553) พรชนก วิถีธรรม (2554) Kato and Kubo (2003) Kato and Long (2005) Lee et al. (2005) และ Main et al. (1993) ด้วยเหตุผลที่ว่ากรรมการที่ผู้บริหารได้รับผลตอบแทนที่น่าพอใจ จึงทำให้ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการบริหารจัดการบริษัทให้มี

ประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้บริษัทนั้นๆ ได้รับการยอมรับหรือมีชื่อเสียง และสุดท้ายจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการ อย่างไรก็ตาม ก็มีบางงานวิจัย อย่างเช่น อภิชาติ ไตรุง (2553) หรือ Anjam (2010) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับผลการดำเนินงานของกิจการ อาจเนื่องมาจากช่วงเวลาการศึกษาหรือกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน

● สรุปผลการศึกษา ●

จากการศึกษาโดยใช้ข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยช่วงปีพ.ศ. 2553-2555 พบว่า การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนกรรมการ กล่าวคือ บริษัทที่มีสัดส่วนกรรมการอิสระสูงจะมีผลตอบแทนกรรมการ

ที่สูง เพราะผลตอบแทนกรรมการอิสระควรมากพอที่จะรักษากรรมการอิสระนั้นไว้และเป็นการรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นด้วย เนื่องจากผลตอบแทนกรรมการถือเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่จะทำให้ผู้ถือหุ้นมีความเชื่อมั่น และไว้วางใจที่จะได้ประโยชน์สูงสุดจากการจ่ายผลตอบแทนกรรมการอิสระที่สูง สำหรับขนาดของคณะกรรมการก็พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนกรรมการ กล่าวคือ บริษัทที่มีขนาดของคณะกรรมการที่สูงจะมีผลตอบแทนกรรมการที่สูงตามไปด้วย เป็นเพราะการที่มีอำนาจต่อรองที่สูงจากการมีจำนวนคณะกรรมการที่มาก ส่งผลต่อค่าตอบแทนที่สูงตามไปด้วย และโดยมากบริษัทที่มีขนาดใหญ่ มักมีขนาดคณะกรรมการที่ใหญ่ด้วยเช่นกัน ซึ่งบริษัทที่มีขนาดใหญ่นี้มักมีความมั่นคงในฐานะทางการเงิน ส่งผลให้สามารถจ่ายผลตอบแทนให้แก่กรรมการที่สูงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า การแบ่งแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการ กับผู้บริหารสูงสุดออกจากกัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนกรรมการ กล่าวคือ บริษัทที่มีการแบ่งแยกตำแหน่งระหว่างผู้บริหารสูงสุด กับประธานกรรมการออกจากกันจะมีผลตอบแทนกรรมการที่สูง เนื่องจากบริษัทยอมเสียค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนตัวแทน (Agency Cost) เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการป้องกันและลดปัญหาตัวแทนในกรณีนี้ก็คือ บริษัทยอมจ่ายผลตอบแทนทั้งในตำแหน่งประธานกรรมการ และตำแหน่งผู้บริหารสูงสุด เพื่อช่วยกระตุ้นให้ตัวแทนกระทำการเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดแก่ผู้ถือหุ้น และป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของตัวแทน ในทางตรงกันข้าม บริษัทที่มีการควรวมตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการในคนเดียวกันจะมีผลตอบแทนกรรมการที่ต่ำลง เพราะหากมีการควรวมตำแหน่งดังกล่าว

จะทำให้ผู้ถือหุ้นให้ความสนใจและพึงเล็งการปฏิบัติหน้าที่และผลตอบแทนของประธานกรรมการ ในฐานะผู้บริหารสูงสุดด้วยนั้น อีกทั้งผู้ถือหุ้นในฐานะตัวการจะควบคุมผลตอบแทนดังกล่าวให้มีความเหมาะสม ไม่ให้สูงจนเกินไป

อีกทั้ง การศึกษายังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับผลตอบแทนกรรมการ ซึ่งได้แก่ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนกรรมการ กล่าวคือ บริษัทที่มีขนาดของกิจการที่ใหญ่จะมีผลตอบแทนกรรมการที่สูง เป็นเพราะการที่กรรมการได้ใช้ความรู้ ความสามารถในการกำหนดทิศทาง นโยบาย และกลยุทธ์ของบริษัท ให้เกิดความมั่งคั่งและประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น ส่งผลให้ได้รับผลตอบแทนกลับมาในจำนวนที่สูงตามไปด้วย และยังพบตัวแปรควบคุมด้านประเภทอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนกรรมการเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผลตอบแทนผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานของกิจการ กล่าวคือ บริษัทที่จ่ายผลตอบแทนให้แก่ผู้บริหารที่สูง จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกิจการสูงตามไปด้วย เนื่องจากผู้บริหารมีแรงจูงใจในการสร้างผลการดำเนินงานที่ดี จากการที่ตนได้รับผลตอบแทน ที่สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ดังนั้นจะเห็นว่า กิจการที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีการกำหนดรูปแบบการจ่ายผลตอบแทนให้กรรมการและผู้บริหารอย่างเหมาะสม ซึ่งจะจูงใจและกระตุ้นให้กรรมการและผู้บริหารมุ่งสร้างผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร อันจะนำมาซึ่งการสร้าง ความมั่งคั่งสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น

● บรรณานุกรม ●

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2549. หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2549. บริษัทภิบาลแห่งชาติ. 2556. การจัดตั้งคณะกรรมการบริษัทภิบาลแห่งชาติ (Online). www.cgthailand.org/SetCG/about/ncgc.html, 30 สิงหาคม 2556.

พรชนก วิจิธรรม. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนผู้บริหารกับมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์และผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยบูรพา.

มนวิภา ผดุงสิทธิ์. 2548. การกำหนดค่าตอบแทนผู้บริหารภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2547. คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน เล่ม 1 บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของ “กรรมการ” และ “คณะกรรมการ” (Online). www.sec.or.th/view/view.jsp?lang=th, 30 สิงหาคม 2556.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2547. คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน เล่ม 2 แนวทางการปฏิบัติของ “กรรมการ” (Online). www.sec.or.th/view/view.jsp?lang=th, 30 สิงหาคม 2556.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2547. คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน เล่ม 3 การรักษาสีทธิและการจัดประชุมผู้ถือหุ้น (Online). www.sec.or.th/view/view.jsp?lang=th, 30 สิงหาคม 2556.

www.sec.or.th/view/view.jsp?lang=th, 30 สิงหาคม 2556.

อภิชาติ ไตรรุ่ง. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระกับค่าตอบแทนกรรมการนิติศึกษา: บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET 100. การค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรุณี ช่างสุวรรณ. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนจากหุ้น และกลไกการกำกับดูแลกิจการ กับค่าตอบแทนผู้บริหาร. การค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัญชลี ทศนวงศ์. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบ ค่าตอบแทนของผู้บริหาร และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Anjam, Z. 2010. Determinants of CEO Compensation in Pakistan. Pakistan: University of Agder.

Basu, S. et al. 2007. “Corporate governance, top executive compensation and firm performance in Japan.” *Pacific-Basin Finance Journal* 2007 (15): 56-79.

Boyd, B. K. 1994. “Board Control and CEO Compensation.” *Strategic Management Journal* 1994 (15): 335-344.

Coakley, J. and S. Iliopoulou. 2006. “Bidder CEO and Other Executive

Compensation in UK M&As.” **European Financial Management** 2006 (4): 609-631.

Gentry, R. J. and Shen, W. 2010. “The relationship between accounting and market measures of firm financial performance: How strong is it?” **Journal of Managerial Issues** 2010 (4): 514-530.

Jensen, M. C. and W. H. Meckling. 1976. “Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure.” **Journal of Financial Economics**. Harvard University: 305-360.

Kato, T. and C. Long. 2005. **Executive Compensation, Firm Performance, and Corporate Governance in China: Evidence from firms listed in the Shanghai and Shenzhen Stock Exchanges**. New York USA: Department of Economics, Colgate University.

Kato, T. and K. Kubo. 2003. **CEO Compensation and Firm Performance in Japan: Evidence from New Panel Data on Individual CEO Pay**. New York USA: Department of Economics, Colgate University.

Lee, K. W. et al. 2005. **Executive Pay Dispersion, Corporate Governance and Firm Performance**. New York USA: Henry Kaufman Management Center.

Main, B. G. et al. 1993. “Top Executive Pay: Tournament or Teamwork?” **Journal of Labor Economic** 1993 (4): 606-628.

Merhebi, R. et al. 2006. “Australian chief executive officer remuneration: pay and performance.” **Journal of Accounting and Finance** 2006 (46): 481-497.

Panyaphuntrakun, N. 2009. **Director remuneration and firm performance The evidence from Thailand**. Master of Science Program in Finance (International Program) Independent Study in Finance, Thammasat University.

Ryan, H. E., Jr. and R. A. Wiggins. 2004. “Who is in whose pocket? Director compensation, board independence, and barriers to effective monitoring.” **Journal of Financial Economics** 2004 (73): 497-524.

Weisbach, M. S. 1998. “Outside Directors and CEO Turnover.” **Journal of Financial Economics** 1998 (20): 431-460.

● ● การเพิ่ม Yield บรรจุปลาแช่แข็งจากการลดน้ำหนักบรรจุเกิน
PACKING YIELD IMPROVEMENT FOR FROZEN BLACK TILAPIA
FISH BY REDUCING OVER PACKING WEIGHT ● ●

อัศม์เดช วานิชชินชัย¹
Assadej Vanichchinchai

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพิ่ม Yield บรรจุจากการลดน้ำหนักบรรจุเกินโดยใช้กระบวนการบรรจุปลาแช่แข็งในบริษัทผู้ส่งออกปลานิลแช่แข็งรายใหญ่ของประเทศเป็นกรณีศึกษา งานวิจัยเริ่มจากการทำความเข้าใจวิธีการตรวจสอบน้ำหนักสินค้าของบริษัทและลูกค้าให้ตรงกัน จากนั้นจึงศึกษาอัตราน้ำหนักปลานิลที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละขั้นตอนการผลิตแล้วนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการชั่งในแต่ละขั้นตอน พร้อมทั้งอบรมชี้แจงให้พนักงานเห็นถึงความสำคัญของปัญหา โดยมีการมอบหมายความรับผิดชอบ กำหนดตัวชี้วัดและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงเวลาของโครงการสามารถลดน้ำหนักบรรจุเกินจาก 3.41% เหลือ 0.99% โดยไม่มีผลกระทบต่อด้านน้ำหนักบรรจุขาดและประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน เทคนิคการปรับปรุงดังกล่าวยังสามารถประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์อื่นของบริษัทหรือใช้ในอุตสาหกรรมอื่นได้

คำสำคัญ: Yield น้ำหนักบรรจุ ปลานิล อาหารแช่แข็ง ลดต้นทุน

ABSTRACT

This action research aims to study and improve packing yield by reducing over packing weight. Packing process of frozen black tilapia fish in one of the largest frozen black tilapia fish exporters of Thailand was used as a case study. The research started by aligning weight inspection methods of the case company and customers. Weight change in each manufacturing process was then studied and set as standard weight for each process. Operators were educated to develop awareness in this problem. Responsibility and accountability were assigned with key performance indicators, monitoring and control measures. Under this project, over packing weight was reduced from 3.41% to 0.99% without

effects from under packing weight and lower packing efficiency. These improvement techniques can be applied to other products of the case company and to other industries.

Keywords: : Yield, Packing Weight, Black Tilapia Fish, Frozen Food, Cost Reduction

¹อัศม์เดช วานิชชินชัย

ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: assadej_v@yahoo.com

* บทความนี้ปรับปรุงจาก อัศม์เดช วานิชชินชัย (2556). “การลดความสูญเสียวัตถุดิบในขั้นตอนการแช่และบรรจุปลา รายงานสืบเนื่อง (Proceedings) การประชุมวิชาการสมาคมวิศวกรรมเกษตรแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 14 1-4 เมษายน 2556 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”

บทนำ ●●

อุตสาหกรรมอาหารแช่แข็งเพื่อการส่งออกเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบจากทางการแข่งขันจากสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และความเชี่ยวชาญในการทำอุตสาหกรรมดังกล่าวมาเป็นเวลานาน และอุตสาหกรรมดังกล่าวจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต เมื่อมีการเปิดการค้าเสรีมากขึ้นซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมอาหารแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทยมีโอกาสในเวทีการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก (Kitchen of the World) (อัศม์เดช วานิชชินชัย, 2554) ในขณะเดียวกันก็จะมีภัยคุกคามจากคู่แข่งที่เป็นประเทศที่มีความได้เปรียบในการแข่งขัน เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนมากขึ้นตามไปด้วย อุตสาหกรรมอาหารแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของตนเองเพื่อรองรับโอกาสและรับมือกับภัยคุกคามจากการแข่งขันดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลที่ผ่านๆ มามีนโยบายขึ้นค่าแรงขั้นต่ำอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กอปรกับเป็นอุตสาหกรรมที่มีการสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์น้อย ทำให้มีการแข่งขันด้านราคาอย่างรุนแรง (อัศม์เดช วานิชชินชัย, 2553ก) รัฐบาลไทยได้ตั้ง สถาบันอาหาร ในปี พ.ศ. 2539 ให้เป็นหน่วยงานเฉพาะทางในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารโดยตรง (สถาบันอาหาร 2557) รวมถึงมีโครงการจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ฯลฯ เข้ามาช่วยเหลืออุตสาหกรรมนี้อย่างสม่ำเสมอ บริษัทที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนในการปรับปรุงและพัฒนาจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยมีสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้บริหารและควบคุมโครงการ

● วิธีการศึกษา ●

ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง (Direct Material Cost) เป็นต้นทุนหลักที่มีความสำคัญยิ่งต่อผลกำไรขาดทุนในอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมอาหารแช่แข็งที่มีการผลิตตามสั่ง (Make to Order) โดยไม่มีการแปรรูปหรือปรุงมากนัก ตัวอย่างเช่น ในอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลมีวัตถุดิบทางตรงคิดเป็นต้นทุนประมาณ 70-80% ของต้นทุนทั้งหมด (ไทยยูเนียน โพรเซส โปรดักส์, 2554) เนื่องจากอุตสาหกรรมประเภทนี้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์น้อย ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เพียงถูกแปรรูปแบบง่าย ๆ ด้วยการล้างทำความสะอาด ตัดหั่น แช่แข็ง และบรรจุเป็นหลัก อัศม์เดช วานิชชินชัย (2556) ได้ใช้เครื่องมือพื้นฐานในการเพิ่มผลิตภาพเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้วัตถุดิบโดยลด Yield Gap ในกระบวนการผลิตปลาทูน่ากระป๋องของบริษัทหลักในกลุ่มบริษัทผู้ผลิตปลาทูน่ากระป๋องรายใหญ่ที่สุดในโลกลงจาก -3.01% เหลือ -1.64 % พร้อมแนะนำงานวิจัยในอนาคตให้ศึกษาและปรับปรุงปัญหาด้าน Yield ในกระบวนการบรรจุ

● วัตถุประสงค์การวิจัย ●

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ และเพิ่ม Yield บรรจุปลา นิลแช่แข็งจากการลดน้ำหนักบรรจุเกินบริษัท และผลิตภัณฑ์กรณีศึกษา

● บริษัทและผลิตภัณฑ์กรณีศึกษา ●

บริษัทกรณีศึกษาก่อตั้งเมื่อปี 2533 ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมสมุทรสาคร เป็นผู้ผลิตสัตว์น้ำและผักผลไม้แช่แข็ง เช่น ปลา นิล ปลาตุ๋น กุ้ง สับปะรด มังคุดแช่แข็ง ฯลฯ โดยเป็นการตามสั่งเพื่อการส่งออกเป็นหลัก บริษัทได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP,

HACCP, ISO 9000, HALAL และได้รับรางวัลอุตสาหกรรมดีเด่นด้านการบริหารจัดการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (The Prime Ministry Industry Award for an Outstanding Achievement in Small and Medium Industries Management) ประจำปี 2548 จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์กรณีศึกษา ได้แก่ ปลา NIL แซ่แซ่ ขนาดบรรจุ 3,720 กรัม เนื่องจากบริษัทเป็นผู้ผลิตปลา NIL แซ่แซ่เพื่อการส่งออกรายใหญ่ของประเทศ และปลา NIL แซ่แซ่เป็นผลิตภัณฑ์หลักของบริษัทที่มียอดการผลิตมากกว่า 70% ของกำลังการผลิตทั้งบริษัท และขนาดบรรจุนี้เป็นขนาดบรรจุที่ลูกค้าต้องการมากที่สุด

● วิธีการวิจัย ●

5.1 ศึกษาและเก็บข้อมูลที่เป็น

ผู้วิจัยขอให้ผู้จัดการฝ่ายผลิตซึ่งมีอำนาจเต็มในการบริหารงานต่าง ๆ ภายในฝ่ายผลิตเป็นหัวหน้าคณะทำงานเนื่องจากความมุ่งมั่น การสนับสนุนและความมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับสูงมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการปรับปรุงงาน (French, 1998) จากนั้นผู้วิจัยร่วมกับคณะทำงานของบริษัทใช้ผังพาเรโต (Pareto Diagram) (อัศม์เดช วานิชชินชัย, 2553) คัดเลือกปลา NIL แซ่แซ่ ขนาดบรรจุ 3,720 กรัม เป็นผลิตภัณฑ์กรณีศึกษา เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มียอดผลิตสูงสุดและมีผลต่อยอดขายและกำไรของบริษัทมากที่สุด คณะทำงานศึกษากระบวนการบรรจุปลา NIL แซ่แซ่ ด้วยผังการไหลของงาน (Flow Chart) (Gryna et al., 2007, น.202) ดังแสดงในภาพที่ 1 และเก็บข้อมูลที่จำเป็นด้วยหลักการ ISO (Interview, Sampling and Observation) หรือ 3ส (สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง สุ่มตรวจข้อมูลและสังเกตการณ์ในสถานที่ทำงาน) การจัดการด้วยการข้อมูลจริง (Fact-base Management) (Hosotani, 1992 น.45) ด้วย 3จริง หรือ 3GEN

(Genba = สถานที่จริง, Genbutsu = ชิ้นงานจริง และ Genjitsu = ข้อมูลจริง) และดำเนินการตามขั้นตอนของวงจรการปรับปรุง PDCA หรือ Plan-Do-Check-Act (Salaheldin and Zain 2007; Bushell, 1992) ทั้งนี้ผู้วิจัยและคณะทำงานพิจารณานำเครื่องมือต่างๆ มาประยุกต์ใช้เท่าที่จำเป็นตามความเหมาะสมของปัญหาเท่านั้นโดยไม่ได้พยายามนำเครื่องมือทุกชนิดมาใช้ให้มากที่สุด (Bamford and Greatbanks, 2005) กระบวนการบรรจุปลา NIL แซ่แซ่มีขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ชั่งน้ำหนักก่อนแช่แซ่ ในขั้นตอนนี้พนักงานจะต้องพยายามชั่งน้ำหนักต่อขนาดบรรจุหรือต่อแพ็คให้ใกล้เคียงกับน้ำหนักที่กำหนดให้มากที่สุด ในกรณีที่น้ำหนักเกินมากจะต้องเลือกปลาตัวใหญ่ออกและเลือกปลาตัวเล็กกว่าใส่แทน ในทางตรงกันข้ามหากน้ำหนักขาดก็จะต้องเลือกปลาตัวเล็กออกและเลือกปลาตัวใหญ่กว่าใส่แทน

2. นำปลาเข้าแช่แซ่ที่อุณหภูมิ -30 ถึง -40 องศาเซลเซียส

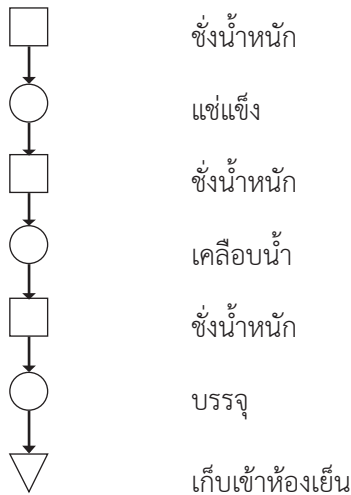
3. ชั่งน้ำหนักหลังแช่แซ่ ในขั้นตอนนี้น้ำหนักผลิตภัณฑ์จะลดลงเนื่องจากการสูญเสียน้ำระหว่างแช่แซ่ จึงมีการชั่งเพื่อยืนยันให้มั่นใจว่าน้ำหนักยังคงได้ตามมาตรฐาน

4. เคลือบน้ำ หรือนำปลาไปแช่น้ำเพื่อให้ผิวของปลามีความสวยงาม

5. ชั่งน้ำหนักหลังเคลือบน้ำ ในขั้นตอนนี้น้ำหนักผลิตภัณฑ์จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากการดูดน้ำกลับเข้าไปในขั้นตอนการเคลือบน้ำ จึงมีการชั่งเพื่อยืนยันว่าน้ำหนักยังได้ตามมาตรฐาน

6. บรรจุใส่ถุงพลาสติก

7. เก็บเข้าห้องเย็น (-18 องศาเซลเซียส)

ภาพที่ 1 ผังขั้นตอนการผลิตและบรรจุ

การวัดผลผลิตภาพการใช้วัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารรวมถึงในอุตสาหกรรมทั่วไปมักวัดด้วย % Yield โดย

$$\% \text{ Yield} = \frac{\text{น้ำหนักวัตถุดิบหลังออกจากระบวนการ (Output)} \times 100}{\text{น้ำหนักวัตถุดิบก่อนเข้าสู่กระบวนการ (Input)}}$$

(กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2551)

เนื่องจากน้ำหนักตามที่เป็นที่บริษัทตกลงกับลูกค้าและใช้ในการสุ่มตรวจสอบคุณภาพคือน้ำหนักหลังละลายหลังการบรรจุหรือน้ำหนักหลังจากการละลายน้ำแข็งจากเนื้อปลาจนหมดแล้ว โดยพนักงานตรวจสอบคุณภาพจะสุ่มตัวอย่างสินค้ามาทำการละลายน้ำแข็งแล้วเปรียบเทียบน้ำหนักไม่ให้ต่ำกว่าน้ำหนักตามของลูกค้าที่ต้องการ จากการเก็บข้อมูล 3 เดือนก่อนเริ่มปรับปรุงพบการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงของน้ำหนักปลาจากการระเหยของน้ำและดูน้ำในแต่ละขั้นตอนการผลิตดังแสดงใน ตารางที่ 1 แถวที่ (1)

ตารางที่ 1 น้ำหนักปลาในแต่ละขั้นตอน

	น้ำหนักก่อนแช่แข็ง (กรัม)	น้ำหนักหลังแช่แข็ง (กรัม)	น้ำหนักหลังเคลือบน้ำ (กรัม)	น้ำหนักหลังละลาย (กรัม)	น้ำหนักลูกค้าต้องการ (กรัม)
(1)	3,836	3,748	4,135	3,847	3,720
(2)	3.12%	0.75%	11.16%	3.41%	* 0.00%
(3)	-0.29%	-2.57%	7.49%	* 0.00%	
(4)	3,746	3,661	4,038	3,757	

* ฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง

- (1) น้ำหนักจากการทดลองที่แต่ละขั้นตอน
- (2) น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นเปอร์เซ็นต์ที่แต่ละขั้นตอนเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำหนักที่ลูกค้าต้องการ
- (3) น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นเปอร์เซ็นต์ที่แต่ละขั้นตอนเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำหนักหลังละลาย
- (4) น้ำหนักที่แต่ละขั้นตอนเมื่อต้องการน้ำหนักหลังละลาย 3,757 กรัม หรือมากกว่าน้ำหนักที่ลูกค้าต้องการที่ 3,720 กรัม อยู่ 1 เปอร์เซ็นต์ (เนื่องจากในเบื้องต้นบริษัทมีนโยบายอนุญาตให้ชั่งน้ำหนักเกินได้ไม่เกิน 1 เปอร์เซ็นต์)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลและสาเหตุ

น้ำหนักที่ลูกค้าใช้ในการสุ่มตรวจสอบคุณภาพคือน้ำหนักหลังละลายซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่าน้ำหนักที่ลูกค้าต้องการ จากตารางที่ 1 แถวที่ (2) เมื่อใช้น้ำหนักที่ลูกค้าต้องการเป็นฐานในการเปรียบเทียบพบว่าน้ำหนักก่อนแช่แข็ง น้ำหนักหลังแช่แข็ง น้ำหนักหลังเคลือบน้ำ และน้ำหนักหลังละลายสูงกว่าน้ำหนักที่ลูกค้าต้องการ 3.12%, 0.75%, 11.16% และ 3.41% ตามลำดับ ทำให้บริษัทมีการสูญเสีย Yield วัตถุดิบจากการที่น้ำหนักหลังละลายมากกว่า

น้ำหนักรที่ลูกค้าต้องการถึง 3.41% เนื่องจากมีการชั่งน้ำหนักก่อนแช่แข็งเมื่อมากขึ้นไป (3.12%) เปอร์เซ็นต์การสูญเสีย Yield ในที่นี้คำนวณได้จากสูตร

$$\text{เปอร์เซ็นต์การสูญเสีย Yield} = \frac{(\text{น้ำหนักหลังละลาย} - \text{น้ำหนักที่ลูกค้าต้องการ}) \times 100}{\text{น้ำหนักที่ลูกค้าต้องการ}}$$

ผู้วิจัยร่วมกับคณะทำงานระดมสมองร่วมกันด้วยผังแสดงเหตุและผล (Cause and Effect Diagram), 5W1H และ 5Why (Gittlow et al., 2005, น.346) เพื่อให้ได้สาเหตุของปัญหามากที่สุด และคัดเลือกให้เหลือประเด็นหลักดังนี้

1 ด้านวิธีการทำงาน และมาตรฐาน

บริษัทขาดการกำหนดมาตรฐานการชั่งน้ำหนักแต่ละขั้นตอนเป็นรายผลิตภัณฑ์ ใช้เพียงมาตรฐานร่วมเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ (เช่น ปลาทุกชนิดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน) ทำให้มีการชั่งน้ำหนักเกินมากในบางผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดมีการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักในแต่ละขั้นตอนการผลิตไม่เท่ากัน และบริษัทไม่ทราบการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงของน้ำหนักในแต่ละขั้นตอนการผลิตของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดอย่างชัดเจน ทำให้มีการชั่งน้ำหนักเพื่อไว้ค่อนข้างมาก

2 ด้านบุคลากร

2.1 พนักงานชั่งน้ำหนักเกรงว่าหากน้ำหนักบรรจุขาดจะถูกลูกค้าร้องเรียน จึงมีทัศนคติว่าเพื่อหลีกเลี่ยงว่าเพื่อขาด และชั่งน้ำหนักเกินไว้ก่อนโดยไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนที่สูญเสียไป นอกจากนี้พนักงานยังไม่ทราบว่าน้ำหนักที่ลูกค้าต้องการจริงเป็นเท่าไร และลูกค้าใช้น้ำหนักใดในการชั่งตรวจสอบน้ำหนัก พนักงานส่วนใหญ่ยังเข้าใจผิดว่าน้ำหนักที่ลูกค้าต้องการคือน้ำหนักหลังเคลือบน้ำ

2.2 ไม่ได้กำหนดให้ขั้นตอนการชั่งก่อนแช่แข็งเป็นขั้นตอนสำคัญที่ต้องควบคุม เนื่องจากคิดว่าเป็นขั้นตอนที่ไม่ต้องใช้ฝีมือมากนักเมื่อเทียบกับขั้นตอนการแปรรูปอื่น หัวหน้างานจึงไม่ค่อยได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของขั้นตอนนี้กับพนักงาน และอาจเอาพนักงานที่ไม่มีความชำนาญไปชั่งในกรณีที่พนักงานที่ทำงานประจำขาดงาน

2.3 เมื่อพนักงานชั่งก่อนแช่แข็งทำงานไม่ทัน (เช่น ในกรณีที่ในวันนั้นมีสินค้าเข้ามามากหรือมีพนักงานขาดงาน) แล้วพบว่าน้ำหนักเกินเล็กน้อยก็มักจะละเลยไม่พยายามเอาปลาตัวใหญ่ออกแล้วเลือกปลาตัวเล็กกว่ามาบรรจุแทนเพราะจะทำให้ต้องใช้เวลามากขึ้น

3 ด้านวัตถุดิบ

3.1 แม้ว่าวัตถุดิบจะผ่านการคัดขนาดหรือคัดไซส์มาก่อนแล้ว แต่ด้วยลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่เป็นปลานิลทั้งตัวซึ่งมีขนาดต่อตัวหรือต่อหน่วยค่อนข้างใหญ่ ทำให้การบรรจุให้น้ำหนักพอดีเหมือนกรณีของผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นอนุภาคเล็กๆ เช่น เครื่องดื่ม น้ำตาล สารเคมี เม็ดพลาสติก ฯลฯ ทำได้ยาก

3.2 เนื้อปลามีการระเหยของน้ำออกในขั้นตอนการแช่แข็ง และดูดน้ำกลับในขั้นตอนการเคลือบน้ำ ทำให้น้ำหนักปลาในแต่ละขั้นตอนเปลี่ยนแปลงขึ้นลง ยากต่อการควบคุม

3.3 การชั่งน้ำหนักปลาต่อแพ็คต้องชั่งก่อนแช่แข็ง เนื่องจากหากชั่งต่อแพ็คหลังแช่แข็งและเคลือบน้ำแล้วจะต้องเสียเวลาในการคัดเลือกปลาเข้าแพ็คมาก อาจทำให้ปลาสูญเสียความเย็นและมีความเสี่ยงกับเรื่องการเติบโตของเชื้อ

3.4 ขนาดบรรจุก็มีผลต่อเปอร์เซ็นต์น้ำหนักบรรจุเกิน โดยน้ำหนักบรรจุเกินเมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วขนาดบรรจุเล็กจะมีเปอร์เซ็นต์น้ำหนักบรรจุเกินมากกว่าขนาดบรรจุใหญ่

3.5 จากลักษณะการผลิตที่เป็นการผลิตตามสั่งตามที่ลูกค้าเป็นผู้กำหนดขนาดบรรจุเอง ขนาดบรรจุจึงอาจมีขนาดไม่เหมาะสมกับขนาดของวัตถุดิบ แม้ว่าจะมีการคัดขนาดวัตถุดิบแล้ว ทำให้มีน้ำหนักบรรจุเกินบางส่วน

4 ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ

บริษัทใช้ตาชั่งสปริงซึ่งมีความแม่นยำค่อนข้างต่ำ ทำให้พนักงานอาจต้องชั่งน้ำหนักถี่ไวก่อนเนื่องจากเกรงว่าน้ำหนักจะขาด

5.3 การปรับปรุง และกำหนดมาตรฐาน

จากประเด็นหลักในข้างต้นผู้วิจัยและคณะทำงานได้ร่วมกันประเมิน และคัดเลือกเฉพาะประเด็นที่เป็นปัจจัยภายในและสามารถควบคุม (Internal and Controllable Factor) และทำการปรับปรุงได้ภายในระยะเวลาของโครงการเพื่อทำการปรับปรุง ทั้งนี้เนื่องจากปลาแต่ละล็อตมีเปอร์เซ็นต์การระเหยและดูน้ำไม่เท่ากัน เบื้องต้นจึงตั้งเป้าหมายต้องการลดการชั่งน้ำหนักเกินเฉลี่ยจาก 3.41% เหลือ 1% เพื่อไม่ต้องการให้มีความเสี่ยงในการตรวจสอบน้ำหนักหลังละลายขาด ดังนี้

1 ด้านวิธีการทำงาน

เมื่อใช้น้ำหนักหลังละลายเป็นฐานในการเปรียบเทียบพบการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักในแต่ละขั้นตอนดังตารางที่ 1 แถวที่ (3) พบว่าน้ำหนักหลังละลายจะสูงกว่าน้ำหนักก่อนแช่แข็ง 0.29% จึงกำหนดให้มาตรฐานน้ำหนักหลังละลายมากกว่าน้ำหนักที่ลูกค้าต้องการ 1% (หรือ 3,757 กรัม) ตามเป้

หมายในโครงการ แล้วจึงคำนวณย้อนกลับหาน้ำหนักมาตรฐานก่อนแช่แข็ง หลังแช่แข็ง และหลังเคลือบน้ำ ด้วยสมมติฐานว่าการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักในแต่ละช่วงมีลักษณะเป็นเชิงเส้นตรง ตามตารางที่ 1 แถวที่ (4) แล้วนำน้ำหนักเหล่านี้มาตั้งเป็นมาตรฐานการชั่งปลาในแช่แข็งเฉพาะในแต่ละขั้นตอน และแจ้งให้พนักงานทราบ

2 ด้านบุคลากร

2.1 อบรมพนักงานให้ทราบน้ำหนักที่ลูกค้าใช้ตรวจสอบคุณภาพ และน้ำหนักที่ลูกค้าต้องการจริง พร้อมทั้งชี้แจงให้ตระหนักถึงความเสียหายและต้นทุนที่เกิดจากการชั่งน้ำหนักเกิน และกำหนดให้เปอร์เซ็นต์ชั่งน้ำหนักเกิน หรือเปอร์เซ็นต์การสูญเสีย Yield จากการบรรจุเป็นตัวชี้ผลการปฏิบัติงานหลัก (Key Performance Indicator: KPI) ของฝ่ายบรรจุ พร้อมทั้งจัดให้มีการประชุมก่อนเริ่มงาน (Morning Talk) ทุกวันเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานในวันที่ผ่านมา ชี้แจงแผนงานและเป้าหมายงานในวันนี้ และแจ้งข่าวสารอื่น ๆ ที่จำเป็นให้พนักงานทราบเพื่อการปรับปรุงแก้ไขอย่างรวดเร็ว (Quick Action) และต่อเนื่องด้วยวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) (Hosotani, 1992, น.45)

2.2 กำหนดให้ขั้นตอนการชั่งก่อนแช่เป็นขั้นตอนสำคัญที่ต้องควบคุม (Critical Control Point) (Aka, 1991, น.70) และมอบหมายให้มีพนักงานประจำที่ชานาญทำงานในตำแหน่งนี้ โดยแต่งตั้งพนักงานชั่งมือหนึ่ง และมีรอง พร้อมทั้งมีการตรวจสอบการทำงานด้วย KPI อย่างสม่ำเสมอ

2.3 ปรับปรุงสมดุลการผลิตและให้พนักงานในขั้นตอนอื่นช่วยงานบางอย่างของพนักงานชั่งเพื่อให้พนักงานชั่งมีเวลาในคัดเลือกปลาเพื่อชั่งมากขึ้น ในกรณีที่พนักงานชั่งมือหนึ่งทำงานไม่ทัน จะให้

พนักงานซึ่งมีรองเข้ามาช่วยงาน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ชี้ให้บริษัทเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการซึ่งว่าหากพนักงานซึ่งทำงานไม่ทันจริงๆ เนื่องจากต้องพยายามคัดเลือกปลาให้มีน้ำหนักพอดีมากที่สุด บริษัทก็อาจเพิ่มพนักงานซึ่งอีก 1 คน ซึ่งหากพนักงานที่เพิ่มขึ้นสามารถช่วยลดน้ำหนักซึ่งเกินลงมาได้เพียง 0.1 เปอร์เซ็นต์ ก็จะทำให้ต้นทุนวัตถุดิบทางตรงที่ลดได้จากการซึ่งน้ำหนักเกินมากกว่าค่าจ้างพนักงานซึ่งเพิ่มมาก เนื่องจากค่าวัตถุดิบทางตรงสูงกว่าค่าแรงทางตรงของพนักงานซึ่งมาก

3 ด้านวัตถุดิบ

ประเด็นด้านขนาด และคุณลักษณะของวัตถุดิบเป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ยาก (External and Uncontrollable Factor) จึงยังไม่ได้ปรับปรุงประเด็นนี้ในระหว่างโครงการ

4 ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้แนะนำให้บริษัทเปลี่ยนจากการใช้ตาซึ่งสปริงในการซึ่งมาใช้ตาซึ่งดัดจืดอลแทน ซึ่งบริษัทเห็นด้วยและยอมรับในหลักการแต่ยังไม่สามารถเปลี่ยนได้ในช่วงเวลาโครงการ

6. ผลการวิจัย

การวัดผลการวิจัยใช้การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานเฉลี่ย 3 เดือนก่อนเริ่มปรับปรุงกับผลการปฏิบัติงานเฉลี่ย 4 เดือนหลังการปรับปรุง พบว่าบริษัทสามารถลดการสูญเสีย Yield จากการซึ่งน้ำหนักเกินจาก 3.41% เหลือ 0.99% (หรือลดลง 71%) ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนและเพิ่มกำไรให้กับบริษัทได้อย่างมาก เนื่องจากต้นทุนวัตถุดิบทางตรงคิดเป็นต้นทุนประมาณ 70% ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด เนื่องจากการปรับปรุงงานในมิติหนึ่งอาจมีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานในมิติอื่น

(Vanichchinchai and Igel, 2011) คณะทำงานจึงได้ตรวจสอบผลกระทบที่อาจเกิดในด้านการซึ่งน้ำหนักบรรจุขาดและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน จากการสุ่มตัวอย่างน้ำหนักหลังละลายในช่วงหลังการปรับปรุง 4 เดือนไม่พบว่ามีส่วนผิดพลาดมีน้ำหนักต่ำกว่าที่ลูกค้าต้องการ ไม่มีการร้องเรียนเรื่องน้ำหนักขาดจากลูกค้า และประสิทธิภาพในการผลิตโดยรวมของทั้งกระบวนการแช่แข็งและบรรจุก็ไม่ต่างแต่อย่างใด

นอกจากนี้คณะทำงานและพนักงานบริษัทยังมีความรู้ และทักษะในการปรับปรุงงานเพิ่มขึ้น บริษัทมีระบบและมาตรฐานในการทำงานพร้อมตัวชี้วัดประกอบกับมีระบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นอันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

7. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ปัญหาการสูญเสีย Yield วัตถุดิบจากการซึ่งน้ำหนักบรรจุเกินเป็นปัญหาที่สำคัญในหลายอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมอาหารแช่แข็งเพื่อการส่งออกที่มีการผลิตตามสั่ง ด้วยระยะเวลาของโครงการที่จำกัด แม้ว่าการปรับปรุงภายในโครงการจะสามารถช่วยลดต้นทุนวัตถุดิบทางตรงให้กับบริษัทซึ่งเป็นผู้ผลิตปลาแช่แข็งเพื่อการส่งออกรายใหญ่ของประเทศได้ตามเป้าหมายโดยลดการสูญเสีย Yield จากการซึ่งน้ำหนักเกินลงได้ 71% ซึ่งเมื่อพิจารณาคร่าวๆ แล้วผลการปรับปรุงดังกล่าวน่าจะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการเช่นนี้ในอนาคตก็ควรนำเทคนิคทางสถิติต่างๆ เข้ามาทดสอบนัยสำคัญของผลก่อนและหลังการปรับปรุงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือทางสถิติมากขึ้น นอกจากนี้บริษัทยังสามารถทำการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องได้โดยปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ในโครงการ

ให้เข้มงวดมากขึ้น หรืออาจนำสาเหตุที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขในโครงการไปทำการปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้หน้าหนักบรรจุเกินลดลงอีก โดยต้องตรวจสอบความเสี่ยงด้านน้ำหนักขาดและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานประกอบด้วยเสมอ หรือบริษัทอาจนำเทคนิคการปรับปรุงในโครงการไปขยายผลเพื่อลดปัญหาการน้ำหนักบรรจุเกินของผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของบริษัทได้ นอกจากนี้เทคนิคการปรับปรุงดังกล่าวยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมประเภทอื่นที่มีการบรรจุและขายสินค้าเป็นน้ำหนักหรือปริมาตร เช่น อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง เครื่องปรุง เครื่องดื่ม กระจกพลาสติก ฯลฯ ได้อีกด้วย

8. กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมผ่าน “โครงการสร้างต้นแบบของการพัฒนาประสิทธิภาพในองค์กรด้วยกระบวนการเพิ่มผลผลิต” โดยมีสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นผู้บริหารและควบคุมโครงการ หลังการสรุปและประเมินผลโครงการ บริษัทกรณีศึกษาได้รับเลือกให้เป็นกรณีศึกษาตัวอย่างในการปรับปรุง ทั้งนี้ภายในโครงการยังมีการปรับปรุงในประเด็นอื่นนอกเหนือจากประเด็นในบทความนี้

9. รายการอ้างอิง

Akao, Y. (1991). Hoshin Kanri: Policy Deployment for Successful TQM. Cambridge, MA. Productivity Press

Bamford, D.R. and Greatbanks, R.W. (2005). “The use of quality management tools and techniques: a study of application in everyday situations”. International Journal of Quality & Reliability Management. 22 (4). 376-392.

Bushell, S. (1992). “Implementing plan, do, check and act”. The Journal for Quality and Participation. 15 (5). 58-62.

French, L. (1998). Human Resource Management, Houghton Mifflin Company. Boston. MA.

Gitlow, H.S., Oppenheim, A.J., Oppenheim, R. and Levine, D.M. 2005. Quality Management. 3rd ed. Singapore. McGraw-Hill

Gryna, F.M., Chua, R.C.H. and DeFeo, J.A. (2007). Juran’s Quality Planning and Analysis: For Enterprise Quality. 5th ed. Singapore. McGraw-Hill

Hosotani, K. (1992). Japanese Quality Concept: An Overview. New York. Quality Resources

Salaheldin, S.I. and Zain, M. (2007). “How quality-control circles enhance work safety: a case study”. The TQM Magazine. 19 (3). 229-44.

Vanichchinchai, A. and Igel, B. (2011). “The impact of total quality management on supply chain management and firm’s supply performance”, International Journal of Production Research, Vol.49 No.11, pp. 3405-3424.

กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2551). “หลักปฏิบัติเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง”, เข้าถึงเมื่อ 2 เม.ย. 2555 จาก <http://www.diw.go.th/km/env/pdf/หลักปฏิบัติเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด.pdf>

ไทยยูเนียน โพรเซ่น โปรดักส์ (2554). “รายงานประจำปี 2553”. เข้าถึงเมื่อ 2 เม.ย. 2555 จาก http://tuf.listedcompany.com/misc/ar/ar2010_th/ar2010_thindex.htm

สถาบันอาหาร (2557). “แนะนำสถาบัน”. เข้าถึงเมื่อ 2 ก.ย. 2557 จาก http://www.nfi.or.th/th/1Abuot_All1.php?lang=th&bid=2

อัศม์เดช วานิชชินชัย (2553ก). “การลดต้นทุนการจัดการสินค้าคงคลังและคลังสินค้าในโซ่อุปทานอาหารแช่แข็งเพื่อการส่งออก”. Proceeding of Sripatum Conference 2010.

อัศม์เดช วานิชชินชัย (2553ข). รหัสลับพาเรโต (The Pareto Code) ตอนที่ 1. Productivity World. ปีที่ 15 ฉบับที่ 85 น.81-86

อัศม์เดช วานิชชินชัย (2554). “การลดต้นทุนการจัดการสินค้า: กรณีศึกษาบริษัทผลิตอาหารแช่แข็งเพื่อการส่งออก”. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 11 (1). 26-34.

อัศม์เดช วานิชชินชัย (2556) “การปรับปรุง Yield การใช้วัตถุดิบด้วยความมีส่วนร่วมของพนักงานและเครื่องมือพื้นฐานในการเพิ่มผลผลิต”. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์. 35 (3). 70-85

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัศม์เดช วานิชชินชัย จบการศึกษา Ph.D. Asian Institute of Technology; M.Sc (with Distinction) University of Warwick; M.Eng Chulalongkorn University และ วศ.บ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีบทความตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ เช่น International Journal of Production Research, International Journal of Productivity and Performance Management, International Journal of

Organizational Analysis, The TQM Journal, Emerald Management First ดร.อัศม์เดชได้ รับรางวัล Winner of 2013 Emerald and European Foundation for Management Development - Outstanding Doctoral Research Award; รางวัลบทความวิชาการดีเด่น จาก Emerald Group Publishing; มีบทความวิจัย ได้รับการจัดอันดับดาวนโหลตสูงสุดอันดับ 3 ใน International Journal of Productivity and Performance Management; รางวัลวิทยานิพนธ์ ดีสทาวจายแห่งชาติ ปี 2556; รางวัลบทความวิชาการ ดีเยี่ยมปี 2554-2556 และรางวัลวิทยานิพนธ์ดีเยี่ยม ปี 2554 จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; รางวัลบุคลากรดีเด่นด้านวิชาการ ปี 2555 จากสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย และรางวัล ที่ปรึกษาตัวอย่างแห่งปี 2553 จากกระทรวง อุตสาหกรรม ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน มหาวิทยาลัยศรีปทุม

รายนามผู้สนับสนุนการจัดทำ วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์

(Kasetart Applied Business Journal)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงการบัณฑิตศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ (นานาชาติ)

โทรศัพท์ 02-942-8691-2

โทรสาร 02-942-8693

Website : www.kimba.ku.ac.th

Email : kimba@ku.ac.th

โครงการปริญญาโทสำหรับผู้บริหาร

โทรศัพท์ 02-579-5355 ต่อ 1835

Website : <http://exmba.bus.ku.ac.th>

Email : exmba@ku.ac.th

โครงการปริญญาโทสาขาบริหารธุรกิจภาคค่ำ

โทรศัพท์ 02-579-5355 ต่อ 1902-4

โทรสาร 02-579-5355 ต่อ 1906

Website : <http://y-mba.bus.ku.ac.th>

Email : ymba_ku@yahoo.com

โครงการปริญญาโทสำหรับผู้บริหารการเงิน
(ภาคพิเศษ)

โทรศัพท์ 02-942-8777 ต่อ 1933-6

Website : <http://mof.bus.ku.ac.th>

โครงการบัณฑิตศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ (ภาคปกติ)

โทรศัพท์ 02-579-5355 ต่อ 1902-4

โทรสาร 02-579-5355 ต่อ 1906

Website : <http://r-mba.bus.ku.ac.th>

โครงการบัณฑิตศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ (สปท.)

โทรศัพท์ 02-942-7057-9, 02-942-8847 ต่อ 2151

โทรสาร 02-942-8052

Website : <http://cm-mba.bus.ku.ac.th>

Email : fbusmba@hotmail.com

โครงการปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สุพรรณบุรี)

โทรศัพท์ 02-942-8782

โทรสาร 02-942-8783

Website : <http://sbcmba.bus.ku.ac.th>

E-mail : suphanburi_ku@hotmail.com

โครงการปริญญาโทการบัญชี ภาคพิเศษ

โทรศัพท์ 02-579-5355 ต่อ 1573, 02-940-5640

โทรสาร 02-940-5641

Website : <http://masp.bus.ku.ac.th>

Email : macct.ku@gmail.com

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

โทรศัพท์ 02-942-8847 ต่อ 361

Website : <http://phd.bus.ku.ac.th>

E-mail : phd.bus@ku.ac.th

ใบสมัครสมาชิก ●●
วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์
(Kasetsart Applied Business Journal)

ชื่อผู้สมัคร (นาย/นาง/นางสาว/_____) _____
หรือในหน่วยงาน _____
สถานที่จัดส่งวารสาร _____
เลขที่ _____ ถนน _____ แขวง/ตำบล _____
เขต/อำเภอ _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
โทรศัพท์ _____ โทรศัพท์มือถือ _____ โทรสาร _____
E-mail _____

ประเภทสมาชิก

- 1 ปี (2 ฉบับ) เป็นเงิน 200 บาท 2 ปี (4 ฉบับ) เป็นเงิน 350 บาท

ชำระเงินโดย

- เงินสด (เฉพาะชำระที่คณะฯ เท่านั้น)
 โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ 069-2-43930-0 ชื่อบัญชี วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์
ธนาคารทหารไทย สาขามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และส่งแฟกซ์สลิปมาที่เบอร์ 02-942-8778

ลงชื่อ _____ ผู้สมัคร
(_____)
วันที่ ____/____/____

โครงการจัดทำวารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์ (Kasetsart Applied Business Journal)
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตู้ ปณ. 1089 ปณฝ.เกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10903
โทรศัพท์ 02-942-8777 ต่อ 1135, 1132 โทรสาร 02-942-8778

● ● แบบเสนอบทความ
วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์
(Kasetsart Applied Business Journal)
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว/_____)
2. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด _____ ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี) _____
3. สถานภาพผู้เขียน
 อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน) _____
 สาขาวิชา _____ คณะ: _____
 นิสิต/นักศึกษ (สาขาวิชา/มหาวิทยาลัย) _____
4. ขอส่งบทความ
 ชื่อเรื่องภาษาไทย _____

 ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ _____

5. ประเภทผลงาน บทความวิจัย บทความวิชาการ
6. ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) _____
7. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก เลขที่ _____ ถนน _____
 แขวง/ตำบล _____ เขต/อำเภอ _____
 จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
 โทรศัพท์ _____ โทรศัพท์มือถือ _____ โทรสาร _____
 E-mail _____
8. สิ่งที่ส่งมาด้วย
 แผ่น CD Rom ข้อมูลต้นฉบับ ชื่อแผ่นข้อมูล เอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด

ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า ต้นฉบับที่ส่งมานี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ลงในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมขอรับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว

ส่งต้นฉบับได้ที่
 โครงการจัดทำวารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์
 (Kasetsart Applied Business Journal)
 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ตู้ ปณ.1089 ปณฝ.เกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10903
 โทรศัพท์ 02-942-8777 ต่อ 1135, 1132
 โทรสาร 02-942-8778

ลงนาม _____ ผู้เขียน
 (_____)
 วันที่ ____/____/____